

Een Bönebook, ther hela Catechismus mz Christi pino, korteligha vthi författat är, mz monga andra nyttiga och Christeliga böner (Stockholm, 1552)

en bön om den helige andes nåd till att bedja. O allsmäktige evige gud du som av din osägliga godhet i din gudomliga kraft himmel och jord med all kreatur av intet skapat har och i din eviga försyn all ting vid makt håller jag ditt arma och eländiga kreatur ber dig att du ville värdigas till att giva din helige andes ljus och eld i mitt mörka och förkolnade hjärta genom vilken jag rätt lära måste efter ditt sinne och vilja bedja och åkalla ditt heliga namn låt din heliga ande hjälpa min skröplighet och efter det jag icke själv vet hur jag bedja ska så låt då du o himmelske fader samma din heliga ande komma i mitt hjärta och efter ditt behag mana gott för mig med osäglig suckan genom din älskliga son jesus kristus min frälsare och återlösare amen

tio guds bud

jag är herren din gud då ska inga andra gudar hava jämte mig du ska icke missbruka herren din guds nam. tänk uppå att du helgar vilodagen. du ska hedra din fader och din moder på det du ska bliva långlivad på jorden. du ska icke dräpa du ska icke göra ho du ska icke stjäla du ska icke tala falsk vittnesbörd mot din nästa du ska icke begära din nästas hus du ska icke begära din nästas hustru hans tjänare eller tjänarinna oxen åsna eller vad honom tillhör

tio guds bud i bönevis utsatt det första budet

jag är herren din gud du ska inga andra gudar hava jämte mig o allsmäktige evige gud som i makt rike och vilja all ting övergår och i ditt gudomliga majestät sådan kraft bevisar att all kreatur i himmelen på jorden och under jorden sin knä för dig böja och dig för sin herre och skapare bekänna måste jag arme syndare och fördömda människa tackar dig av allt hjärta att du som i ära och härlighet så hög är vill värdas till att tala med dödliga människors tungomål och giva dig i handel med mig som i fördömsen djupt nere låg och intet kände dig och lära mig så veta att du allena och ingen annan är min herre som mig hjälpa vill och min gud den jag mig efter rätta ska jag tackar dig herre ja dig tackar jag min herre och min gud för sådana undervisning och goda tillbud och ber dig ödmjukliga att du ville upplysa mitt blinda och förstockade hjärta att jag och rätt måste lära känna dig som mig bör älska dig över allting sätta tro och lit till dig allena och intet kreatur i himmel eller jord ståta över dig eller jämte dig icke trösta på mig själv min visdom makt rikedom eller något annat utan allenast på dig som min rätte herre och gud är jag bekänner och av allt hjärta o allsmäktige herre att jag arme syndare här till dags icke har så känt dig icke så förlåtit mig på dig icke så sökt hjälp när dig och icke så älskat dig som mig borde där jag ett evig helvete med förtjänt har men nu tycker mig det illa vara och ber dig allsmäktige gud att du ville nådeliga se till mig ditt arma kreatur och giva din heliga ande i mitt hårda och förstockade hjärta att ha det börja och beveka må till det du bjuder och befäller genom din älskliga son jesus kristus min frälsare amen

Det andra budet

du ska icke missbruka herren din guds namn

o allsmäktige evige gud som i din gudomliga kraft all ting här till skapat har att de ditt heliga namn till lov och pris vara skulle som det och alla ära värd är jag tackar dig av allt hjärta att du av din egen godhet mig oförtjänt ville värdas till att kungöra mig samma ditt heliga namn och lära mig hur jag det ära och vörda och mig till godo bruka ska och att jag icke där med banna eller svära, ljuga eller bedraga ska och i ingen måtto missbruka det utan i all nöd återkalla det ära och prisa det och rätta saker där med stadsfästa ja dig allsmäktige gud som mig sådana lärt har tackar jag. Och ber dig ödmjukliga att såsom du har mig det lärt genom utvärtes ord för öronen så lär mig och det med hjärtat rätt besinna på det jag må efter ditt

heliga namn nämnd vara och lyda där under. här till dags har jag intet så ärat och vördat det som mig göra borde det tycker mig nu ganska illa vara ty ber jag nu där om att du genom din heliga ande ville mig det rätt lära genom din son jesus kristus min återlösare amen

Det tredje budet

tänk uppå sabbatsdagen att du helgar honom

O allsmäktige evige gud du som i din gudomliga kraft och vishet himmel och jord och allt det som däruti är i sex dagar skapat och fullbordat har och vilande dig på sjunde dagen kallade så honom sabbat din vilodag och befallde att Israels allmoge med heliga åtankar och tacksägelse honom skulle helga lova och prisa dig för dina osägliga välgärningar som du i de sex dagar bedrivit och utträttat hade jag tackar dig allsmäktige herre som mig sådana haver tillkännagivit på det jag och skulle förorsakat vara till att tacka och prisa dig. Och ber dig ödmjukliga att du ville värdas giva mig din heliga nåd till att rätt hålla en evig vilodag ifrån alla synder och helga honom med ett kristligt leverne gärna höra din heliga värdiga ord och leva därefter jag bekänner och o himmelske herre mig här till dags ingen rätt vilodag hållet har som det vara borde därför ber jag nu att du nådeliga besöka ville mitt syndafulla hjärta med din heliga ande och så inplantera där ditt ord och bud att där må ett heligt leverne efterfölja genom din älskliga son jesus kristus min frälsare och återlösare amen

det fjärde budet

du ska hedra din fader och din moder på det du må länge leva på jorden.

O allsmäktige evige gud som i in gudomliga vishet har så skapat människorna att den ene skulle födas av den andra och har därmed inplanterat en naturlig kärlek i föräldrarna till sin barn och avföda och givit barnen bud och befallning att ha fader och moder i ära och vördning jag tackar dig allsmäktige skapare himmelens och jordens herre som mig i min moders liv med kropp och själ underliga och krafterliga tillrätt har och genom hennes omsorg och inplantade kärlek har mig fött och uppfostra låtit har och så allt intill denna tid i mycken farlighet här i världen mig vid makt hållit jag ber dig av allt hjärta att du ville giva mig sinne och förstånd till att dina kraftiga välgärning med rätt tacksägelse som mig bör överväga och ha mina föräldrar förmän och överhet i ära och vördning som du befallt har här till har jag det icke gjort det bekänner jag och tycker det illa vara men nu ber jag o herre gud att du nådeliga skapa ville genom din heliga anda ett nytt och lydigt hjärta i mig som lust har till din heliga lag och budord genom din enfödda son jesus kristus min herre och återlösare amen.

Det femte budet

Du ska icke dräpa

O allsmäktige evige gud som i all din verk och kreatur har det skina låtit att du har lust till kärlek vänskap och endräkt ja du är själva kärleken därför har du och strängliga påbjudit att var och en ska älska sin nästa såsom sig själv fordra och främja honom och veta hans bästa jag tackar dig o himmelske herre som mig och alla människor så frikallat har att ingen utan din besynnerliga befallning må dräpa eller någon åverkan göra på sin nästa till liv eller hälsa med mindre han faller där över i din gräsliga förtörnelse vrede och straff därför ber jag ödmjukliga att du o gud som sådana bjudit har ville värdas upptända en rätt broderlig kärlek i mitt förkolnade hjärta till att älska min nästa efter ditt heliga sinne och vilja jag bekänner o allsmäktige herre att jag här till dags har emot din lag och bud älskat mig själv och hatat min nästa det tycker mig illa vara och ber för den skull att du ville giva mig din heliga ande som rätta källan är där all kärlek utflyter i mitt hjärta på det allt hat och nit måtte där utdrivas och en sannskyldig kärlek inplanteras igen genom din älskliga och enfödda son jesus kristus min frälsare amen

det fjärde budet

du ska icke göra hor

O allsmäktige evige gud som människorna så skapat har att man och kvinna i rent äktenskap skulle tillhopa bliva ett kött och blod icke i orenhet utan i helgelse och har så fridkallat äktenskapet att du allt hor boleti och allehanda okyskhet i tankar åthävor ord och gärningar strängliga förbjudit har jag tackar dig o gud himmelens och jordens herre att du mig och alla människor till tukt och ära och sannskyldig helighet genom ditt bud så väl lärt och undervisat har och ber dig av allt hjärta att du ville nådeliga regera mig efter ditt heliga bud evad jag är i äktenskap eller utan äktenskap jag bekänner och det väl att mitt orena hjärta har varit allt ifrån min barndom och ännu är fullt med alla onda lustar och begärelse därför ber jag dig o allsmäktige gud att du genom din heliga ande ville skapa ett rent hjärta i mig på det jag med andra renhjärtade din härlighet beskåda måtte till evig tid genom din älskliga son jesus kristus min frälsare amen

Det sjunde budet

du ska icke stjäla

O allsmäktige evige gud som all rätt och rättvisa älskar efter det du är själva rättvisan och har bjudit och befallt att hon ibland alla människor ska brukat och hållen vara så att ingen ska de andra orätt göra icke heller i timligt gods än på hans liv och kropp utan att var och en ska äta sitt bröd i sin anletes svett och låta sin nästa i frid behålla det du honom unt och givit har och så har du med ditt heliga bud lyft frid över det gods och ägodelar som oss förlänt har samma ditt bud och fridkallan över mina ägodelar har jag med alla andra människor i världen mycket gott åtnjutit det jag o himmelske herre ödmjukeliga tackar dig för och ber dig av allt hjärta att du ville laga mitt sinne efter ditt heliga budord att jag med stöld orätt och övervåld icke förgriper mig lönnliga eller uppenbarliga på min nästes gods och ägodelar utan att jag heller måtte dem fordra och främja som jag ville att han skulle göra mig. Jag bekänner det väl o allsmäktige herre att jag icke heller i detta stycket än allt annat har varit min nästa så rättrådig som mig vara borde det ångar mig och ber dig med all ödmjukhet att du ville värdas låta din heliga ande kolla i mitt orättfärdiga hjärta till att styra och regera det som din heliga ord kräva och bjuda genom din son jesus kristus min frälsare amen

det åttonde budet

du ska icke bära falsk vittnesbörd emot din nästa

o allsmäktige evige gud som all sanning kommer av vilken du och så älskar att du är en fiende till alla lögn och falskhet och har för den skull all falsk vittnesbörd strängliga förbjudit jag tackar dig o himmelske herre som med ditt heliga budord mina ära och godhet rykte fridkallat har och ber dig att du ville nådeliga giva mig sinne och vilja till din sanning och en rättstyggelse till all falsk lärdom förtal bakdantan och all lögn jag bekänner det för ditt eviga majestät o gud att jag efter min gamla syndaart alltid här till dags har mera varit benägen till lögn än till sanning mer till att förtala och förkränka min nästes goda rykte än att det försvara det är mig nu misshagligt och ber för den skull om din heliga ande som sanningens ande är att han ville värdas leda mig i alla sanning genom din älskliga son jesus kristus min frälsare amen

det nionde budet

du ska icke ha lust till din nästas hus

det tionde budet

du ska icke begära din nästes hustru hans tjänare eller hans tjänarinna oxen åsna eller vad honom tillhör.

O allsmäktige evige gud som hjärta och njurar skådar och rannsakar och vill att de ska ren och helig vara ty du i ditt gudomliga väsende är själv helig den där intet annat vill än det som heligt och rätt är därför sträcker du icke allenast din heliga lag och bud till utvärtes gärningar utan och till människornas innersta tankar och begärelser att de så väl som gärningar att det så väl som gärningarna ska ren och helig vara jag tackar dig o allsmäktige gud och herre som mig har så ditt sinne och vilja tillkännagivit och ber dig ödmjukliga att du ville rätta mitt vrånga och orättfärdiga hjärta efter ditt heliga sinne och rättfärdiga vilja. Jag bekänner som jag med alla människor bekänna måste att mitt hjärta ett argt illfundigt ting över all ting det ingen utan du allena rätt utrannsaka kan där är flera onda lustar och begärelser inne än jag själv besinna kan ja där inne är benägenhet till allt det som är emot din heliga budord såsom av en källa utflyter av hjärtat onda tankar mord hor skörlevnad tjuveri falsk vittnesbörd hädelse och allt ont där din lag och bud vara bruten med därför ber jag dig o allsmäktige skapare som allena makten har att du ville värdas genom din heliga ande så omvända och förvandla mitt syndafylla hjärta att jag måtte lära åstunda och begära allt det som dig rätt och behagligt är på det jag så måtte räknat vara ibland din lydiga kreatur giv mig här nåden till o helige herre genom din älskliga son jesu kristus min kära frälsare och återlösare amen amen

En bön om de heliga trefaldighet som rätta grunden är till en kristen tro

o allsmäktige evige gud milde och barmhärtige skapare du som i ditt gudomliga väsende obegriplig är och har dock själv av din osägliga godhet genom ditt heliga ord kungjort och låtit oss arma oförståndiga människor få veta att du är en enig och enfaldig gud i väsendet och i personer trefaldig fader son och den helige ande där du som är fader är icke själv född utan födde av dig din son i evighet och din son är icke fader utan han är av dig som fadern är född i evighet och din helige ande är icke fader icke heller son och icke född utan han här av dig som fadern är och din son utgången i evighet. Och så har du barmhärtige gud låtit oss förstå att i din gudom är tre åtskilliga personer och dock icke mer än en enig allsmäktig gud tre personer och icke tre gudar utan i väsendet en enig allsmäktig skapare. Jag tackar dig barmhärtige gud som mig arma syndare sådana höga hemlighet har velat uppenbara icke till någon förvetenhet att jag om ditt gudomliga väsende onyttigt spörsmål eller fåfänga disputeringar har skulle ty det är mig ja all kreatur omöjligt kunna ditt gudomliga väsende utrannsaka utan mig till tröst och hugnad har du sådana hemlighet uppenbarat att jag som i denna farliga och bedrövade världen är och på alla sidor anfäktat var måtte ha den tröst att i gudomen är en fader den min fader vara vill och har ett faderligt hjärta och sinne till mig och att det är en son som arvsrätt har till det eviga arvet genom vilken jag kan få barnskap och komma med honom till en evig arvsrätt och att i gudomen är en ande som till mig komma kan hugsvala och trösta mig i all bedrövelse helga och rena mig av alla synder. Jag tackar dig o allsmäktige himmelske fader ja dig kära fader tackar jag som jag och till evig tid väl tacka må efter du mig sådana hälsosam kunskap givit har att jag nu vet mig har dig för en fader i himmelen som omsorg har om mig och att din son ska göra mig till sin broder och medarvinge i din eviga rike desslikes att din heliga ande ska hugsvala mig och bereda mig till evigt liv. Vad lärdom o himmelske fader kan mig nyttigare vara än denna är? Ty ber jag dig barmhärtige fader att du ville giva mig din heliga nåd till att detta ed tron rätt behålla amen

Tolv tros artiklar i bönevis utsatta
om gud fader

jag tror på gud fader allsmäktig himmelens och jordens skapare

O allsmäktige evige gud som i din gudomliga kraft himmel och jord med allt det där uti är skapat har gid bekänner jag med en stadig tro för min himmelska fader som mig så god och

gunstig varit har att du allting mig till godo skapat ville på det jag såsom ditt kära barn skulle där över vara en herre och arvinge leva och bliva med dig till evig tid äga och besitta allt det goda ära och härlighet som du för dina utkorade vänner berett hade än då jag och här brede vis bekänna måste att vi arma människor adams barn har sådant arv ära och härlighet som du oss i din allsmäktighet och faderliga gunst berett hade med syndernas skemliga förspillt och förverkat dock likväl faller jag icke i misströst utan sätter alla mina tro och lit till dig såsom ett fattigt eländigt barn till sin kära och milda fader och förser mig det till dig ja jag tror det fullkomliga att den kärlek och goda vilja som går av ditt faderliga hjärta till mig icke ska kunna det tillstämja att jag skulle till evig tid fördärvat vara utan såsom du dina allsmäktighet i skapelsen bevisat har så ska du och henne i min förlossning yttermera och kraftiga bevisa på det din härliga kraft och mildhet ska skina över alla dina gärningar och ber jag dig barmhärtige fader himmelens och jordens skapare att du ville stadsfästa mig i min tro att jag av djävulens anfäktan icke övervunnen var utan att jag all hans listiga frestelse må med en stadig tro kraftigt övervinna amen amen det ske också

Om guds son

Jag tror på Jesus Kristus hans enda son vår herre. Vilken avlad är av dem heliga ande född av jungfru Maria. Pinad under pontio pilato korsfäst död och begravnen. Nederstigen till helvetet på tredje dagen uppstånden igen ifrån de döda. Uppstigen till himmlen sittandes på allsmäktigt guds faders högra hand. Därifrån igenkommandes till att döma levandes och döda.

O allsmäktige evige gud herre jesus kristus som med din eviga fader i makt och wälle lika mektig är. Dig bekänner jag med en stadig tro för min frälsare och återlösare som ditt namn jesus utvisar. Du heter Jesus efter du har frälst ditt folk av deras synder. Jag tror och bekänner dig allena vara den samma som upprätta kunde och upprättat har det som i Adam förfallet var. Du har gjort förlikning emellan min himmelska fader och mig med din lydriad har du min olydnad nederlagt och det eviga arvet med den ära och härlighet som jag var skapat till och med synden förspillt och förverkat hade har du av din osägeliga mildhet och godhet mig upprättat igen. Och för den skull är du som med din fader i gudomen evig var i bestämdom och förelagdom tid människa vorden i en ren och obesmittad mandom har du fört mig som var som ett borttappat får till din himmelska fader igen du är människa vorden icke av mans tillhjälp utan av den heliga ande är du avlat att din födelse skulle helig och ren vara på det min oreña avling och födelse skulle genom dig helig vara. Jag tror och bekänner dig genom den heliga andes tillhjälp at en ren och skär jungfru född vara. Och förser jag mig det till dig att såsom den helige ande kom oss över din älskliga moder maria och den högste kraft överstygdde henne så ska han ock komma över mig och upprätta i mig genom din heliga ord en ny födelse att jag må ett nytt kreatur och ny människa vara renat ifrån alla onda lustar och begärelse på det jag må med dig förenat vara och bliva med dig till evig tid. Jag tror och desslikes och bekänner att du menlöst och utan all skuld är efter pontius pilatus dom pinad korsfäster död och begravnen vorden. Vilket allt du för min skull lidit och undergått har på det du skulle därigenom förlossa mig ifrån den eviga pina och död som jag förtjänt hade du din osägliga kärlek till människorna med bevist har ty genom din bittra sorg och pina har du oss upprättat en evig glädje och genom din hårda och gräsliga död har du oss beställt ett evigt liv där tackar och prisar jag dig för och vill lova dig till evig tid. Jag tror och barmhärtige kristus och bekänner att du är nerfaren till helvetet på det du djävulen och allt hans våld list och makt med det eviga helvetet så förstöra och till intet göra skulle att jag och alla de som tro på dig skulle där ifrån förlossade vara. Du for där ned att jag dit icke komma skulle. Du överfann död djävul och helvete med din kraftiga uppståndelse ifrån de döda på tredje dagen sedan du i graven legat hade att jag och alla dina utkorade vänner måtte komma till ett nytt och evigt liv och leverne där tackar jag dig för av allt hjärta. Jag tror och o milde jesus kristus min käre

frälsare och återlösare att sedan du med fullkomlig bevisning och uppenbarelse hade i fyrtio dagar kungjort din kraftiga uppståndelse for du upp till himmelen med stor triumf som den där säger vunnet hade över alla sina fiender. Och nu sitter du en herre över alla kreatur på guds faders högra hand regerar och försvara dina kristenhet och som en segerman och triumf furste utskiftar den helige andes gåvor ibland dina vänner. Desslikes tror och bekänner jag o min herre jesus kristus att du i ditt heliga majestät ska på den yttersta dagen igen komma sedan du nu sitter och regerar till att döma både dem som tillförenne hade döda varit och dem som än då på den tiden leva i världen till att giva var och en lön eftersom hans gärningar tillsäga. Allt detta tror och bekänner jag om dig o milde herre jesus kristus min käre frälsare och återlösare och ber dig av allt hjärta att du ville värdas av din grundlösa kärlek som du mig med alla dina gärningar bevisat har till att styrka och stadsfästa mig i denna tron att jag må med en rätt bekännelse i all nöd och anfäkning bliva fast ständandes uti ändan och din doms dag ostrafflig funnen vara amen amen det ske alltså

om den heliga ande

jag tror på den heliga ande en helig allmänlig kyrka de heligas samfund syndernas förlåtelse köttets uppståndelse och evigt liv O allsmäktige evige gud du värdige helige ande jag tror och bekänner dig för en sann gud som av fadern och sonen utgången är i guddomen och varelsen med dem lika evig och mäktig. Du helgar och renar allting och dig förutan är ingenting helig jag förser mig allt gott till dig o allsmäktige helige ande och ber dig ödmjukliga att du ville värdas komma till mig och upptända din kärleks eld uti mitt förkolnade och förstockade hjärta driv där ut alla onda lustar och begärelse som falla emot din heliga budord och ingivit där en god och ren vilja och en sann och kristlig kärlek både till gud och människor. O min gud min herre min tröstare och hugsvalare led mig i all sanning övergiv mig icke utan låt mig vara ditt eviga tempel. Jag tror och bekänner dig för sanningens andra som genom din ord sakrament och hemliga verkan i människornas hjärta samman samkar och av allehanda folk i världen hämtar tillhoppa en församling den man kallar en helig kristen kyrka det är heliga manna samfund ett rätt broderskap där alla är av dig delaktiga vordne i en lärdom en tro ett hopp ett dop och kristendom. Och alla hålla sig in till en herre och huvud jesus kristus liksom en brud till sin brudgum samma församling helgar och renar du på det hon ska vara funnen sin brudgum kristus en ren jungfru härlig och helig utan smitta och rynka. Jag tackar dig o milde helige ande allsmäktiga eviga gud att du har låtit mig komma in denna heliga församling och ber dig ödmjukliga att du ville så regera helga och rena mig hålla mig fast i tron att jag icke med någon falsk lärdom synd och villfarelse faller ifrån detta heliga broderskap utan att jag ju må bliva stadig ständande i tron och i ett heligt leverne med alla kristna människor och ha syndernas förlåtelse. Ty i denna församling och ingen annanstans var synden förlåten. Här är livet, den som i detta broderskap med tron icke funnen var han blir i döden. Denna församlingen har himmelrikets nycklar fullmakt till att lösa och binda förlåta och förhålla synder. Ty ber jag och dig allsmäktige helige ande att jag efter samma fullmakt må av alla mina synder avlöst vara så att på dem ska aldrig tänkt vara till evig tid. Desslikes tror och bekänner jag uppenbarliga o värdige helige ande att alla dem som du det timeliga livet regerat har ska du efter döden på den yttersta dagen levande göra på det de ingå ska till ett evigt liv. Jag ber dig allsmäktige evige och milde gud faderns och sonens ande att du så ville värdas regera mig i detta dödliga livet att jag av dig måtte i de rättfärdigas uppståndelse vara levande gjord och med en förklarad och odödlig lekamen uppstå och så med min frälsare och återlösare Kristus Jesus ibland hans utkorade vänner ingå i det eviga livet till en oändlig glädje amen amen det ske alltså

O helige gud o starke gud o odödlige gud fader son och den helige ande detta är min tro det bekänner jag med hjärta och mun och efter denna bekännelsen är jag kommen till dop och

kristendom. Jag ber dig o barmhärtige gud att du vill nådigliga behålla mig i samma tro och bekännelse uti ändan och om jag är kommen efter din rättvisa dom och tillskedelse i någon svår anfäktning bekymmer eller döds nöd så att jag för räddoga och mänsklig svaghets skull föll här ifrån så bedjer jag dig allsmäktige fader evige gud att du av din faderliga barmhärthighet värdes mildeliga se till mig ditt eländiga barn och med din heliga allsmäktiga ande upprätta mig igen på det jag ju med en rätt ro och kristlig bekännelse må lida av denna sorgfulla och bedrövade världen genom din allsmäktiga son jesus kristus min frälsare och återlösare amen

Om fader vår

O allsmäktige evige gud milde och barmhärtige fader du som är en sann och levande gud och dig förutan är ingen gud till i himmel eller jord den människan i sin nöd rättsliga åkalla kan du har och själv bjudit och befallit att vi i vår nöd och ångest dig åkalla ska och därmed vill du av oss ärat och vördat vara efter samma ditt bud och befallning rättar jag mig och kommer för den skull nu fram för dig ändock med ett bävande och förskräckt hjärta. Ty jag bekänner dig för min domare som rättvisan älskar och mig måste jag bekänna för en arm syndare som full är med synd onda lustar och begärelse i synd både avlad och född. Så bekänner jag och min orättfärdighet den jag själv bedrivit har med tankar ord och gärningar och i mig är icke annat än synd och ondska. Så att jag vet ingen större syndare vara till än jag är. Ty är jag och bekajat med döden och allahanda fördärv. Fördömelse och allt ont ligger mig på halsen jag är såsom ett onyttigt och ofruktsamt trä det icke annat än elden värd är och ändå du har i all måtta bevisat dig som en mild fader emot mig så har jag dock alltid varit dig otacksam föraktat och försmädat dig och ditt heliga namn och inga goda tro haft till dig. Icke har jag heller älskat min nästa som mig borde och du befallit har utan alltid sökt mitt eget bästa med din föraktelse och min nästas skada. Och där du än har av din osägliga mildhet och godhet låtit mig få veta din heliga ord och vilja så har jag dock intet rättat mig där efter och för den skull vet jag mig icke annat än en evig förmaledelse värd vara och att jag för mina grova synder och otacksamhet skull icke värd är komma för ditt gudomliga ansikte. Men efter det jag och vet att du av din grundlösa barmhärthighet och kärlek har skänkt och givit mig din älskliga son jesus kristus min herre med allt det goda han har så att han är för den skull här nedkommen och är människa vorden har lidit pina och död är till helvete nederfaren på tredje dagen uppstånden till himlen uppstigen och sitter nu o himmelske fader på din högra hand på det han för mina synder betala och mig ifrån allt ont förlossa skulle och han som ingen synd själv hade har efter din befallning tagit mina synder på sig och så allvaliga och troliga betalat och lidit för dem som de hade varit hans egna synder av sådana hans betalning och bittra död och pina har jag o himmelske fader fått mod och driftighet att komma för ditt ansikte vilket jag aldrig honom förutan hade någon tid kunnat drista mig till. Så har han och lärt och bjudit mig att jag ska i hans namn söka till dig med min

[Någhra gudeligha böner utdragna aff then helga Scriff \(Stockholm, 1559\)](#)
gudliga böner

allrakäraste gud och fader efter det vår åliggande nöd desslikes och din stränga befallning tvingar oss till att bedja och ville icker heller att vi där med skola hava vår måda förtappat utan vill nåderliga för oss för ditt heliga löftes skull där du haver sagt ropa till mig i nödens tid så vill jag hjälpa dig. Item beder och er skall givit varda etc. Så kommer jag nu för ditt gudomliga majestät till att bedja icke på min egen äventyr godtycko eller värdighet utan på ditt bud och befallning ja på ditt trösterliga löfte och tillsägelse vilken icke fela ljuga eller bedraga kan efter du och själv haver givit och fått oss ord och sett där till hur och vad vi bedja skola. Där av vi väl märka må hur storliga du låter dig vårda om oss och hur behaglig dig är

sådana våra böner och bliva visserliga hörda. Därför vänder jag då nu till dig och säger. Fader vår som är i himmelen. Allsmäktige milde och gunstige fader som allstädes låter dig vårda om oss föder och uppehåller oss bevarar och beskärmar helgat vare ditt namn. Låt ditt heliga namn vara oss rätterliga kunnigt genom en rätt och oförfalskad lärdom och att det när oss må dyrt räknat vara och i vördning håller lovat och ärat. Tillkomme ditt rike. Förläna oss o käre herre och fader att ditt ord må när oss kraftigt vara att vi som det anammat har må därvid bliva däruti stärka och stadfästa och med flera kristna som sig till oss giva förmerade och förökade vara. Ske din vilja såsom i himmelen så och på joden. O käre fader ske din vilja icke djävulens våra fienders eller någon dem som förföljer och förlägga vi ditt heliga ord och där med ditt rike förhindra och giv oss att vi må vara tåliga i allt det vi däröver lida måste och det övervinna att vi för vår köttsliga svaghets skull därför icke vika eller avfalla. Vårt dagliga bröd giv oss idag. Käre fader giv oss och timlig näring och uppehälle klokhet gott och lätt sinne sundhet timlig frid tordsstelig väderlek och alla lekamliga nödtorft såsom du utlovat har sägandes söker först efter guds rike och hans rättfärdighet så ska er allt detta tillfalla. Och förlåt oss våra skuld som och vi förlåta dem oss skyldiga är. Vi beder dig käre fader at du icke ser till vad vi förtjäna eller oss det förhåller utan handlar med oss nådeligt och förlåter såsom du utlovat har på det vi må stå för dig med oförskräckt samvete och bedja. Och inled oss icke i frestelse. Hjärtans käre fader, medan det icke annars kan vara än att vi i denna världen i mångfaldiga måtto ju måste försöka vara ty vår gamle adam rör sig i oss dagligen retar och eggjar oss till otukt låti överflödighet girighet bedrägeri och allt ont därutöver är här i världen så många ond exempel och eggelse att och en menlös människa må där av lätteligt upptänd och övervunnen vara. Sammalunda driver och världen oss ofta till vrede och otålighet när de oss med ord och gärningar skada göra. Sedan kommer och djävulen med sina mångfaldiga förgiftade pilar och oss ofta så sargar att vi både din ord och verk förgäte och förakta där med han har i sinnet draga oss ifrån tron hoppet och kärleken till vantro falsk säkerhet och förhärdelse eller och till förtvivlan därför käre fader efter du oss befallt har att bedja berder jag dig ödmjukt av hjärtats grund låt mig icke genom sådana frestelse övervunnen vara der till samtycke giva eller däruti borta bliva. Utan fräls oss från ondo. Käre fader, hjälp dock att vi må frälsta vara i från allt ont på vilket vår huvud fiende djävulen oss komma vill ty var du oss icke nådeliga bevarar så är vi för honom ingen stund eller ögonblick säkra till vår välfärd. Amen. Älskliga fader jag vet att du är sannfärdig och icke ljuger efter det du har utlovat sådant att giva tvivlar jag inte att det ju när dig bönhört är som jag om bett har.

Tre böner till den helga trefaldighet. Den första till fadern. Gud fader av himmelen förbarma dig över oss. O allsmäktige evige gud himmelske fader du som i evighet förr än världen var skapat har fött dig en jämlik son och har med honom och den heliga ande som av dig och din son utgången är allting skapat vi tillbe dig vi ära lova upphöja och tacka dig av allt hjärta för alla dina välgärningar och faderliga kärlek som du oss bevisat har besynnerliga därför att du har givit oss din enfödda och älskliga son vår herre jesu kristus här på jorden till en frälsare och återlösare att han skulle vara vår mildare genom vilken allena vi saliga vore vi ber dig o himmelske fader var oss arma syndare nådelig och förakta icke ditt hantverk utan hjälp oss för ditt heliga namns skull. Amen

Den andra till guds son. O jesu kristi guds son världens återlösare förbarma dig över oss o herre jesu kristi do som är en allsmäktig och evig guds son den eviga faderns sken och beläte och det eviga livet du som med gud fader och den heliga ande är ett gudomligt väsen och i lika äro och härlighet och ett evigt majestät vi tillbedja och tacka dig vi ära prisa och upphöja dig av allt vårt hjärta för alla välgärningar kärlek och trohet som du oss bevisat har och besynnerliga för det du är kommen till denna världen i människonatur till att upplyfta vårt mörker och visa oss salighetens väg genom din gudomliga lärdom dygdesamma leverne göda

gärningar och gott exempel och förvärva oss salighet genom din död och pina vi ber dig att du låter oss arma syndare icke dö i våra synder och fördärvas hjälp oss och gör oss saliga genom ditt heliga namn amen.

Den tredje till den helga ande. O gud du heliga ande förbarma dig över oss o herre gud helige ande du som är fadern och sonen jämlik av dem i en osäglig måtto utgången en av dem i ett gudomligt väsende i en evighet lika evig du som har låtit dig se över vår herre jesus kristus i duvliknelse och är kommen över hans heliga apostlar såsom brinnande tungor vi tillbedja tacka ära prisa och upphöja dig av allt vårt hjärta för alla välgärningar och kärlek som du oss bevisat har och besynnerliga därför att du i döpelsens sakrament har ingjutit dig själv i våra själar och verkar utan återvänd din verk i oss och mildliga utdelar dina gåvor vi ber dig driv ifrån oss syndens och otrons mörker och upptänd i oss en brinnande kärlek du som lever och regerar ifrån evighet till evighet amen.

Fader vår etc.

En beslwt bön till then heliga trefaldighet. O allrahelgaste eviga trefaldighet en sann gud förbarma dig över oss o allsmäktige evige obegriplige herre gud utan enda och begynnelse den vi tro uppå och bekänner vara enig i trefaldigheten och trefaldig i enighetern dig allena tillber vi dig äre vi prisa och tacka för dina välgärningar och kärlek at tu har fört oss utav villfarelsens och otrons mörker och därmed gjort oss delaktiga av din heliga nåd vi be dig att du ville verdas i samma din gudomliga nåd styrka och stadfästa oss att vi i alla ting må stadiga förlåta oss på dig och alltid både i motgång och medgång lova ära och ha dig kär amen.

En ganska nyttig bön och åkallan till jesus kristus där hand hela leverne och pina uti författat är O allrakäraste herre jesus kristus du som är min allra största rikedom och min arma själs tröst du som är guds majestäts klara spegel utan fläck hur ska jag dock prisa ditt heliga namn där jag är nämnd efter hur kan jag tacka dig för alla de välgärningar som du mig bevisat har? Jag har ofta varit den eviga vredens barn dock har ju din kärlek bevarat mig att jag icke är död bliven i mina synder o käre herre av vem har jag dock den nåd att jag än nu är vid liv? Ändock jag hade haft bättre förtjänt döden än många människor som i min livstid är döda blivna och du eviga vishet vad har du dock tänkt då du satte mig framför andra människor? Och har faderliga begåvat mig med allt det mig behövs till kropp och själ ja käre herre överallt är än nu det den största välvilligheten att du har förlossat mig med din dyrbara död från den eviga fördömsen därför tackar jag dig och prisar och ärar din stora kärlek.

Fader vår O käre herre jesus kristus jag ropar till dig och till ditt heliga namn och till din osägeliga kärlek som du har till oss arma syndiga människor jag ber dig o barmhärtige gud att du ville värdas i så måtto se till mig som du såg till den syndarinnan som låg vid dina fötter och av allt hjärta bitterliga grät över sina synder. O käre herre giv mig en sådan tid och ånger att jag på komma i din gunst och nåd o herre du begär icke syndarnas död utan hellre att han ska vända sig ifrån synderna och leva så med dig till evig tid o käre herre vänd mitt hjärta ifrån all världslig ting och dra mig efter din kärlek den dig dragit har ned av himlen i den rena kyska jungfru marias liv där du tog din heliga mandom jag förmanar dig herre jesus kristus för din heliga barndoms skull och för den uppenbarelses skull där du först uppenbarades de visa män bliv mig uppenbar i mitt hjärta att jag må offra dig guld rökelse och myrra det är en rätt kärlek en gudelig bön och ett heligt leverne. O herre jag förmanar dig vid det du blev offrad i templet så offra dig och o gud i mitt hjärtas tempel att jag må vara ödmjuk lydig villig till det som gott är stark och vis tålig i all motgång jag ber dig för din heliga döpelses skull och för den frestelse som du hade i öknen av den onda andan o käre herre var mig biståndig

att jag övervinner mina fiender som mig alltid anfäkta emot min själs hälsa ja och mitt eget liv o käre herre jag tänker på ditt menlösa leverne som du har fört här på jorden ditt hjärtas sorg ditt stora arbete och din hälsosamma lärdom din brinnande kärlek som du har oss bevisat både med ord och gärningar och vilken nåd och barmhärtighet är när dig och med vad möda och arbete har du fött min arma själs hälso så låt nu icke ditt hjärtas sorg ditt stora armod och ditt heliga leverne på mig arma människa förlorat vara.

O käre herre jesus kristus jag vill min själ hjärta och sinne kunde dock rätt begrunda och överväga den osägliga stora välgärning som du har bevisat människorna där du har frälst henne ifrån den eviga förmaledelsen och hjälpt henne till salighet där du och ingenting har tillbaka låtit som till salighet tjänat kunde och det har du nog o käre herre påskina låtit när du skiktade på skärtorsdag din dyrbara nattvard och gav dig själv och människorna till en spisning så beder jag nu dig av allt hjärta att du ville spisa mig denna hälsosamma spisningen på min yttersta tid att jag må med dig så förenat vara att jag icke skiljes ifrån dig till evig tid så ber jag dig och herre jesus kristus för den stora ödmjukhet och kärleks skull som du bevisat dina lärjungar när du tvådde deras fötter att du ville skapa ett rent hjärta i mig två och såga synderna däruti jag ber dig och dörr att din hjärtas sorgfulla ord som du hade till dina lärjungar då du sa att din själ var bedrövad in i döden och att anden var villig men köttet var svagt där du och av rätt hjärtans sorg och ångest så kämpade med döden att du svettades blod som rann ned på jorden styrk och hugsvala mitt blödiga hjärta i alla anfäktningar som mig kunna skada göra till liv eller själ fader vår etc. Jag tänker ock uppå käre herre hur du utan all skuld och brott blev fångad bunden och bastat av din egen lärjunge juda kysst och förrått av petrus nekad och försakad allt sådant har du lidit där människan har varit orsaken till och hur ofta har jag nekat och försakat dig med mitt onda och syndiga leverne så se till mig arma syndare med din barmhärtiga ögon som du gjorde pertus att jag må och lära bitterliga gråta över mina synder som han gjorde och vända mig så till dig igen. Jag tänker desslikes käre herre jesus kristus på din bitre pina sveda och värk som du led då du var slagen och dragen kindputsad och begabbad och med en skarp törnekrona jämmerliga plågad där taggarna gick in i ditt heliga huvud och hur mycket spott och spe har du lidit först i översteprästens hus sedan för pilatius och herodes och hans tjänare o käre herre så har du varit bespottad på det du skulle förlissa människorna av den eviga bespottelsen så hjälp och nu mig till ett gott leverne att jag icke förtjänar vara bespottad av min fiende den onda anden till evig tid låt din försmädelse och törnekrona vara mig till en evig krona och ära i himmelen fader vår etc. O käre herre jesus kristus jag kommer ihåg hur ömklig du stod bunden för pilatius som en ogärningsman med blodigt ansikte knorrade inte utan teg stilla som ett lamm för honom som det klipper och vart utan allt brott dömd till döden jag beder dig o käre herre att du ville genom den falska dom som dig övergick frälsa mig från den domen som du ska fälla över de ogudaktiga på den yttersta dagen låt din stora menlöso komma mig tull undsättning. FDader vår. O herre jag beder dig för den sorgfulla gångens skull som du hade då du gick utav jerusalem och bar det svåra korset där du skulle hängas uppå där du och sade till de kvinnor som grät och ömkade sig över dig ni jerusalems döttrar gråt icke över mig utan över er själva och era barn ack käre herre jag ber dig och för det lidande som du hade då dina kläder var dig avrivna för korset och för den svåra pina och värk som du hade när du naglades vid korset och blev så vid korset upphävd där dina goda vänner med gråtande ögon och bedrövat hjärta såg på o käre herre jag är den syndaren som sådant förtjänt har men du har det lidit för min skull så lut nu din död din stora blodsutgjutelse och alla dina bittra pinor sveda och värk komma mig till hjälp i min yttersta tid amen. Fader vår etc.

O min allra käraste herre min barmhärtige gud och fader låt din helga pina och död icke vara förlorat på mig genom din bittra död och genom din stora försmädelse och ditt förkrossade

hjärta beder jag dig att du ville öppna mitt hjärta och trycka din heliga pina därin och förnya det o herre min gud låt icke den stora förtjänsten som du när din himmelska fader med din bittra död och blodsutgjutelse förvärvat har på mig förtappat vara ty jag själv tyvärr har intet gott frambära sänd en gnista av din kärlek i mitt hjärta att jag må lära rätt besinna vad du fin min skull lidit har och av vad farlighet du mig förlöstat har för vilket jag dig aldrig tillfyllest tacka kan för min skull har du sådan jämmer och plågor lidit att i ditt sorga svärd är gånget genom din älskliga moders hjärta som simeon sade o herre jesus kristus världens frälsare jag offerar dig mitt hjärta och ger där ja och samtycke till att du må göra dig däruti en grav där du må inne begravnen vara med allt det du för min skull lidit har på det i mitt hjärta må vara en evig åminnelse och tacksamhet få var min själ sinne och hjärta fullt med alla goda dygder frimodig och oförskräckt emot alla mina fiender låt och bevara min hjärtas grav såsom din heliga lekamen bevarat var i graven med en stor sten och krigsknektar att ingen må så mäktig vara att han skulle kunna skilja dig utav mitt hjärta o gud du som är rätte brinnen till alla barmhärtighet riker till nåd och mildhet jag tänker på dina ärofulla och hugneliga uppståndelse och ber dig för din osägliga kärleks skull låt mig uppstå ifrån mina synder till ett kristligt leverne som dig behagligt är på det jag må vara säker och vid gott mod i den yttersta uppståndelsen på domedagen då du å gud döma ska alla människor efter deras gärningar att jag må med dina utkorade vänner vara värdig att höra den rösten kommer i min faders välsignade och besitter det rike som er är tillrett ifrån världens begynnelse. Fader vår. Så och käre herre lovar och prisar jag dina heliga himmelsfärd och beder dig att du ville giva mig din välsignelse som du gjorde dina lärjungar när de med all hjärtans begäran såg upp efter dig där du for upp i himmelen att jag och så av allt hjärta må åstunda vara med dig i det eviga himmelriket o käre herre jesus kristus jag ber dig och för den helige andes tillkommelse skull att du ville värdas efter ditt heliga löfte sända den rätta hugsvalaren som min fattiga själ trösta ska med sina mångfalleliga gåvor och upprätta i mig alla goda dygder och att jag må rätt lära känna dig (oh herre) såsom dina heliga apostlar dig känna lärde att jag i detta livet må så skicka mig med ord och gärningar att du alltid bliver ärad och prisad av mig och låt mig av din faderliga kärlek vederfaras allt det jag i denna bön har bett om och gör mig bistånd i min yttersta tid och tag mina själ till dig den du frälst har med din bittra död och pina ifrån den eviga förmaledielsen och har gjort henne dig till en brud så för och henne med dig uti den eviga glädjen du själv käre herre jesus kristus amen

Denna efterskrivna bönen är författad i flera böner och tjänar till att bedja före man undfår sakramentet

O du allra mildaste herre jesus kristus levandes guds son min frälsare och återlösare låt ditt ansikte skina över din tjänare och lär mig göra din vilja ty du är min gud en gud av en oändlig mildhet du som gör de ogudaktiga fromma och rättfärdiga och av vår synderna du vill icke syndarens död utan hellre att han omvänder sig och blir vid liv du är allena mild och barmhärtig som makt har att göra det rätt som är orätt och i synd avlat och fött därför ber jag dig ödmjukt vid dig själv att du icke vänder din barmhärtighet ifrån mig utan skonar min själ, förlåt mina synder ty jag har syndat mot dig förlösa mig genom din kraft ifrån honom som överträdelse och synd åstad kommer du har skapat mig då jag icke var till och har mig återlöst då jag var förtappad jag var död och du är nedkommen till de döda och uppå det jag skulle åter levande vara har du lidit döden och övervunnit honom och har oss arma syndare så högt älskat att du har utgivit dig själv i döden och du är själv vorden värdet som vi är igenlösta med därför ber jag dig genom din grundlösa kärlek och barmhärtighet hela min själ och gör henne helbrägd jag har syndat emot dig bättra nu mitt leverne och lär mig vad jag ska göra och låta lär mig tukt och tag bort allt det dig misshagar på mig och allt det mig är skadligt ty jag är med synder beklädd och med ont bekayt och ingen är som mig hjälpa kan, utan allena

du milde herre jesus kristus som kommen är till att frälsa ifrån deras synder du är det menlösa guds lammet som borttager världens synder därför har du och sagt till oss kom till mig alla ni som arbetar och är betungade av synden jag vill vederkvicka er din himmelske fader säger till syndaren som intet har till att betala med sina synder o du syndare frukta dig inte tag min son till dig och ge honom ut för dig ty han är dig födder och dig är han given för dig har han och lidit döden därför allra mildaste herre jesus kristus säger du och själv till syndaren se tag mig och förlossa dig där med. Och i evangeliet har du sagt människornas son är kommen till att uppsöka och frälsa det som förtappat var du säger och jag är icke kommen till att kalla de rättfärdiga utan syndare till bättring vid denna och flera sådana din trösteliga löfte håller jag mig och på din stora mildhet och barmhärtighet begärandes att fullborda den högsta gudstjänsten som dig i tron hoppet och kärleken i andan fullkommen var, ty du har ju i all din handel både med ord och gärningar så ställt att du vill giva arma syndiga människor en förtröstning att de skola dristeliga komma till dig och icke förskräckas, du har utan all skuld och brott givit dig i döden allenast på det du ville betala din himmelske fader det vi honom skyldiga vore och komma oss till vänskap igen och du har icke där med till freds varit att du sådana gjort och uträttat hade utan du ville och att vi skulle ha det i daglig åminnelse så att e vad oss påkomma kunde i denna arma och bedrövade världen skulle vi ju icke falla i förtvivlan utan tänka uppå fur du med ditt hjärteblod hade köpt oss igen och så förlossat oss ifrån allt ont att oss skulle ingenting kunna vara skadligt huru skadligt det syntes för ögonen och därför oss till tröst har du och skicktat det högvärdiga sakramentet i bröd och vin din lekamen och blod och beslutade där med på skärtorsdag det gamla testamentet påsk och insatte i din kristliga församling ett nytt påskalamm där du sa till dina lärjungar jag har med mycket åstundan begärt äta detta påsklammet med er för än jag lider och gav så din dyrbara lekamen och blod i testamentet där du så sade tag ät detta är min lekamen som för er utgiven är. sammalunda sade du och om kalken detta är mitt blod det nya testamentet som för er utgjuten var till syndernas förlåtelse som du ville säga här med betalar jag min himmelska fader för det i honom skyldig är och så gav du dina apostlar och deras efterkommande befallning att det ibland ditt folk detta dyrbara sakrament utskifta skulle dig till en åminnelse. O allra mildaste herre jesus kristus som så med detta sakramentet som i allt annat har bevisat oss arma syndare din kärlek och godhet och lockar till dig så begär jag nu komma till dig och med din heliga tillhjälp förena mig med dig i detta heliga sakramentet ja att jag må vara ett med dig och ett ledamot av din kristliga församling har eder och ånger för mina synder och vilja och uppsåt till ett gott och kristligt leverne därför åkallar jag nu med alla ödmjukhet din grundlösa godhet giv mig in heliga nåd att jag det fullborda må med sådana gudlighet guds fruktan och hjärtans begäran som saken kräver och det bör vara dig till ära och pris och min fattiga själ till hälsa och salighet

O du allra mildaste herre jesus kristus jag begär nu med all ödmjukhet och vördning undfå och anamma dig i min hjärtas och själs hus men tyvärr det är ganska illa tillrätt att undfå en sådan hög herre jag vet min ovärdighet och skröplighet då känner du och väl o gode jesus min armod och nödtorft och med hur många synder jag är belagd och vad nöd och ångest mig har omkringvärt därför kommer jag arme och ovärdige syndare till dig om hjälp att du ska göra mig ren efter det du allena är den som en oren syndare kan ren göra du kan hjälpa mig och frälsa mig därför ber jag dig ödmjukligen att du ville göra mig ren att jag måtte vara dig ren och behaglig och så värdigt undfår detta högvärdiga sakramentet och komma till den frukt som du har det skicktat till det är vara förenad med dig få syndernas förlåtelse och tacka dig för dina osägliga välgärningar o milde och barmhärtige herre jesus kristus uppväck mig dock utav den svåra syndens sömn som jag är kommen uti drag mig där ut och låt mig besinna hur mycket hälsa i detta värdiga sakramentet beslutit är på det jag må i din kärlek med dig så förenat vara att jag ingen annan hjälp och tröst söker utan dig allena och rätt brukar detta

sakramentet till min själs hälsa och läkedom att all ond art må utav mitt hjärta utfejat vara och all god dygd där inplanterat igen därför, efter det jag tyvärr dagligen syndar så behöver jag och daglig hjälp och lärdom för den skull ber jag dig o milde jesus att du efter din oändliga godhet vill bota och uppfylla mina brister bevisa din barmhärtighet. jag kommer till dig eftersom du själv sagt har kommer till mig i alla som arbeta och är betungade jag vill vederkvicka er vederkvicka nu mig genom din lekamen och blod det är min själs bästa läkedom ty du herre är allena min hälsa och dig förutan kan mig ingen hjälpa vänd mig till dig och driv allt ont ifrån mig för din egen godhet skull ty min förtjänst är ingen av dig är saligheten av mig är fördärvet kommet nu vet jag dock väl att du icke har lust till syndarens död utan vill hellre att han ska omvända sig och leva och att du är kommen till att kalla syndare till bättring ibland sådana syndare bekänner jag mig en vara som bättring söker därför vill jag gärna komma till dig att jag må salig vara och få livet när dig som är det levande brödet det av himmelen nedkommen är och den där av äter han var levandes evinnerliga ty det bröd du giver det är ditt kött som utgjutit var för världens liv och den detta kött eller lekamen icke äter och icke dricker ditt blod han har icke liv i sig ty du har livet av fadern och den dig äter han har liv av dig därför kommer jag arme syndare som till allt gott ovärdig är nu till dig med ett krossat hjärta och har sinne och vilja med din hjälp till att bättra mig o herre jesus kristus jag sätter tro och tröst till din barmhärtighet och förlåter mig på din sanning och din brinnande kärlek genom vilken du oss i margafaldiga måtto älskat har och av damma kärlek har oss insatt det högvärdiga sakramentet din lekamen och blod dig till en åminnelse att du hade förvärvat oss syndernas förlåtelse icke för vår förskyllans skull utan av din barmhärtighet därför kommer jag arme syndare med all ödmjukhet till dig som är barmhärtighetens nådens och godhetens källa som aldrig står stilla utan alltid flyter det hälsosamma vattnet som avtvår synderna jag är en arm syndare som dig övermåtto mycket skyldig är ty beder jag din mildhet se till min armod och nödortft och upptänd i mig en rätt hunger och begäran till den nåd som i denna kosteliga spisen utdelat var och än då jag här till fast ovärdig är så är det mig storliga av nöden att jag kommer här till och var här till förenat ty till dig står all min lit o gode jesus min frälsare och återlösare jag giver mig och oss alla med en god tro och stadigt hopp dig i våld bedjandes ödmjukt att du ville hjälpa oss till allt gott och bevara oss ifrån allt ont och att du ville regera oss efter din heliga vilja ditt heliga namn till pris och ära amen

En annan bön där man må bedja när man vill undfå sakramentet o herre jesus kristus jag arme syndare begär och åstundar att undfå och anamma till mig dig som är livets bröd ty du har i margafaldiga måtto kallat och bjudit mig till gäst där du så säger kom till mig i alla som är besvärade och jag vill vederkvicka er. och åter säger du jag är livets bröd era fäder har ätit himmelskt bröd i öknen och är blivna döda detta är det brödet som nerkommer av himmelen på det den där av äter ska icke dö jag är det levandes brödet som nerkommer av himmelen vilken som äter av detta brödet han ska leva evinnerliga och det brödet som jag giva ska för världens liv. Sannerliga sannerliga säger jag er utan i äten människornas sons kött och dricker hans blod då har i icke liv i eder vilken som äter mitt kött och dricker mitt blod han har evinnerligt liv. Och jag ska uppväcka honom på yttersta dagen ty mitt kött en den rätta maten och mitt blod den rätta drycken vilken som äter mitt kött och dricker mitt blod han bliver i mig och jag i honom. Såsom levandes fadern har mig sänt och jag lever för faderns skull så och den som äter mig han ska och leva för min skull. Detta är det brödet som av himmelen nedkommit är icke såsom era fäder åt himmelskt bröd och är blivna döda. Den som äter detta brödet han ska leva evinnerliga. I dessa och andra trösteliga ord och kallelse giver du käre herre nog tillkänna att du har lust och begäran till att bo när människorna ty lockar och drager du

Laurentius Petrus Gothus, En ny Christeligh Böneboock. Wtaff the gamble Kyrkiones Lärare, Nembligh, Augustino, Ambrosio, Cypriano, Cyrillo, Bernardo, Chrysostomo etc. Tillsamen draghen, sampt medh andhra Christelighe Böner, wthi allahandha anfechtningh och nödh nyttigh och trösthligh till ath brwka. (Rostock, 1564)

En bön att gud oss nåd förläna vill till att rätt bedja.

allsmäktige evige barmhärtige gud himmelske fader du som oss befallt har dig i all nöd åkalla och där hos tillagt att du oss hör vill jag ber dig du vill mig nådens och börens ande som du oss lovat och tillsagt har nådelig förläna att jag uti rätt gudlighet på din befallning och nådige löfte i tron och uti jesu kristi vår medlares och patrons namn dig i andan och sanningen åkalla må jag ber du vill höra min bön genom jesu kristus din käre son vår hette amen.

En annan bön.

Barmhärtige gud himmelske fader efterty du har genom din käre son befallt oss bedja och eill uti anden och sanningen bett vara så ber jag dig du vile mig förläna efter ditt löfte nådens och börens anda att jag må för mina och alla människors nöd dig åkalla med ett sannfärdigt hjärta uti en rätt tro på det min bön för ditt löftes skull må hörd vara och vi må älska och prisa dig vår gud genom jesu kristus vår herre amen.

En annan bön.

O herre jesu kristus du har oss lovat och till sagt var vi ber i ditt namn det ska vara oss givet så ber vi dig av hjärtat att du ville förläna oss din heliga andes nåd där igenom vi känna må vad vi begära och be och hur vi uti ditt namn åkalla ska på det vad vi i våra böner bedja må oss till guds ära och vår själars hälsa och salighet givet vara du som med fadern och den heliga ande regerar en gud i evighet amen.

När du bedja vill så fall ned på din knä eller stå med upplyfta händer och ögon till himmelen och säg eller tänk det kortaste du kan som här efter följer

doktor martin luther.

Ack himmelske fader du evige gud jag är en ovärdig arm syndare icke värd att jag mina ögon eller händer till dig upplyfta och bedja ska. Men efter du oss alla befallt har bedja och där till med tillsagt att du oss höra vill och däröver både ord och sätt lärt genom din käre son vår herre Jesus kristus: så kommer jag på sådan din befallning till att vara dig hörsam och förlåter mig på ditt nådiga löfte och i jesu kristus min herres namn ber jag med alla heliga kristna på jorden såsom kristus mig lärt har. Fader vår. etc.

Augustinus.

Fader vår är vår dagliga rening från synden. En hjärtats bön och icke munnens allenast stiger till herren in i himmelen.

Hur man sig gud allsmäktig morgon och afton befalla ska.

En bön när man om morgonen uppstår.

Augustinus meditationes cap. 20.

O allsmäktige gud dig befäller jag i denna dag och alltid min själ liv syn och hörsel alla mina tankar ord och förstånd ut din allsmäktighets händer. O du helige trefaldighet du vill mig bönhöra och i den dag för allt ont förargelse synd djävuls list och försåt och för alla mina fiender beskärma genom din käre son vår herre amen.

Ecclesia

Jag tackar dig o allsmäktige helige gud och fader att du mig i denna natt nådeligen bevarat har genom din stora barmhärtighet och ber din milda godhet du ville mig i denna dag vandra låta i din kärlek och fruktan att allt mitt leverne och gärningar behaga må genom honom som kommandes är till att döma levande och döda amen.

Doktor Martin Luther

Jag tackar dig min himmelske fader genom Jesus Kristus din käre son vår herre att du mig den natt över för all skada och farlighet beskärmat och bevarat har och ber dig du vill mig och denna dag över bevara att dig allt mitt leverne och gärningar behagas må ty jag befäller mig min själ och liv och allt ting i dina händer din helige ängel var med mig att den onde fienden ingen makt över mig får amen.

Augustinus meditationes kapitel 20

O allsmäktige gud dig befäller jag i denna dag och alltid min själ liv syn och hörsel alla mina tankar ord och förstånd ut dina allsmäktiga händer. O du heliga trefaldighet du ville mig bönhöra och i denna dag för allt ont förargelse synd djävuls liv och försåt och för alla mina fiender beskärma genom din kära son vår herre amen.

Ecclesia

Jag tackar dig o allsmäktige helige gud och fader att du mig i denna natt nådeligen bevarat har genom din stora barmhärtighet och ber din milda godhet du ville mig i denna dag vandra låta i din kärlek och fruktan att allt mitt leverne och gärningar dig behaga må genom honom som kommandes var till att döma levandes och döda amen.

Doktor Martin Luther

Jag tackar dig min himmelske fader genom Jesus Kristus din käre son vår herre att du mig denna natt över för all skada och farlighet beskärmat och bevarat har och ber dig du ville mig och denna dag över bevara att dig allt mitt leverne och gärningar behagas må ty jag befäller mig min själ och liv och allting i dina händer din helige ängel var med mig att den onde fienden ingen makt över mig får amen.

Augustinus

Herre Jesus Kristus i din barmhärtighets händer befäller jag i denna dag min själv liv gång vandring och alla mina gärningar och förehavanden du ville öppna mitt hjärta och mun att jag ditt namn som allena heligt är bland alla namn må lova och prisa och efter du mig skapt har ditt heliga namn till ära att jag hela mitt leverne skicka må dig till ära och dig tjäna i din kärlek och fruktan amen.

Ecclesia

I ditt namn du korsfäste herre Jesus Kristus står jag upp du som mig genom din helige blod återlöst har du ville mig i denna dag välsigna bevara och ett gudeligt leverne i denna dag föra låta att jag det till din ära skicka måtte och du ville mig föra efter detta livet till den evige härligheten amen.

Ecclesia

Oh Jesus Kristus levandes Guds son jag ber dig genom din helige fem under att du i denna dag all min själs sår hela ville och i denna dag och här efter alla mina livs dagar dör stora och uppenbara synder för all förargelse och vad dig misshagligt är bevara. O Herre Kristus beskärma mig i denna dag för en hastig och bråd död och bevara mig för allt det som mig till fördömelse föra måtte. O barmhärtige gud giv mig idag din nåd att jag mig må det göra och fullkomna som dig behagligt är och att jag må mig troliga vakta för allt det sig emot är. O milde gud låt mig till ändalykten salig dö där om ber jag dig av hjärtat genom din bittra död amen.

En bön när man går till sängs.

Jag bekänner för dig o gud himmelens och jordens skapare alla mina synder som jag från min ungdom in till denna stund veterligt och oveterligt gjort har och besynnerlig vad jag i denna dag emot dig gjort har med ord tankar och gärningar för dig bekänner jag Herre sådant av hjärtat och ber nåd och efter ty mina synder många och otaliga är ber jag ganska ödmjukliga du ville det alltsammans förgäta vad du mig skyldig vet och upptänd i mig en brinnande kärlek och fruktan till dig och förläna mig nåden att jag mitt leverne bättra må och frommare vara genom din kära son Jesus Kristus vår Herre amen.

Ecclesia

O du allsmäktige evige gud helige fader jag tackar dig att du mig din onyttige tjänare icke efter min förtjänst utan av din milda nåd i denna dag nådeliga bevarat har och ber o barmhärtige gud din stora godhet att du ville mig denna tillkommande natt över med ett rent liv och hjärta behålla på det jag må uppstå igen sund och karsk dig här efter tjäna lova och prisa genom din käre son vår Herre amen.

Doktor Martin Luther

Jag tackar dig min himmelske fader genom Jesus Kristus käre son vår Herre att du mig denna dag över nådeligen beskyddat och bevarat har och ber dig du ville mig förlåta alla mina synder och missgärningar där jag orätt gjort har och ville mig denna natt över och nådeligen bevara ty jag befäller mig mitt liv och själ och alla ting i dina händer din heliga ängel var med mig att den onde fienden ingen makt över mig får. Amen.

Ecclesia

Jag ber dig Herre Jesus Kristus du ville i denna natt hos mig bliva och när kroppen sover låt hjärtat till dig vaka att jag dig allstädes uti mitt hjärta och tankar behåller dig städs för ögningen har och mig för allt ont bevara din heliga ängel beskärma mig att den onde fienden icke till mig nalkas må utan du Herre allena hos mig blir. Du ville och i lika måtto under ditt beskydd ha alla som mig tilllyda och oss allesammans bevara för allt ont beskräma och till den eviga salighet behålla. Amen.

Hymnus.

Kristus som ljus och dagen är där mörkret ej kan bliva när dess sanna ljusens sken du är oss livets väg du lär bäst.

Vi bedja din gudomliga kraft bevara oss Herre i denna natt låt oss i dig ha ro och alltid trygga samman bo.

Den svåra sömn fördriv herre kristus att oss ej skadar fiendens liv låt och vårt kött så vara späckat att det ju görs som dig är täckt.

Till sömn vår ögon giva sig vårt hjärta vaka dock till dig beskärma oss din högra hand och lös oss från våra synders hand.

O herre lät dem icke stå sin vilja som oss efter stå du har ju löst oss igen ifrån döden med ditt blod rent.

O herre tänk där uppå vad vi i köttet lida må då är vorden vår själs tröst hjälp dem du har återlöst.

Gud fader ske lov ära och pris där till hans son vår herre vis den helige ande vår tröst bli ske pris nu och till evig tid. amen.

En daglig bön. Augustinus meditationes lib. Kapitel 1

O herre min gud giv mig nåd att mitt hjärta må dig begära dig söka dig finna dig älska och genom din kärlek sig för synden vakta och henne icke mer bruka käre herre gud giv mitt hjärta en sannskyldig ånger och bättring min konung släck ut i mig köttets lust och upptänd mig med din kärleks eld min frälsare driv ut ifrån mig högfärdens ande och giv mig ödmjukhetens skatt min återlösare tag ifrån mig grymhet och vrede och förläna mig nådeligen tålmodets sköld min skapare döda i mig sinnets bitterhet och giv mig en ljuvlig och saktmodig anda nådige fader giv mig en fast tro rätt hopp och en beständig kärlek min regent bevara mig att jag mig icke förser med löshet och falskhet med lättfärdighet och dårhet med mycket ätande och drickande bevara mig att jag icke min nästa beljuger eller förförer att jag icke girig var att jag icke stå och välde begärer att jag icke var en hycklare och bedragare att jag icke förakta de fattiga de svaga icke förtrycker mig själv med girighet har nit och ovilja med okristelig guds lastirng handel och ord icke fördömer min skapare giv mig nåden att jag icke blir obeständig icke halssyft icke ofredsam icke trög och lat till arbete ick oskicklig och förständig icke olydig att jag dem som mig gott råd icke motsträver min undersätare hus och tjänare med saktmodighet och allvar utan hastighet arghet och stolthet regerar att jag dem arma igen orätt gör att jag dem fromma icke bakdantar att jag vid min nästa icke hårt är. Min nådige och barmhärtige gud jag ber dig genom din kära son jesus kristus giv mig nåd att jag barmhärtighetsgärningar min nästa mildeliga bevisar att jag må beflita mig om ett gudaktigt leverne att jag med alla bedrövade och eländiga medlidande har och dem tröstlig och hjälpsam är att jag gärna av hjärtat förlåter dem som mig skade gjort har att jag här har dem som mig hata att jag förskonar de mig förtörna att jag dem gott gör som mig ont göra och unna att jag ingen föraktar utan allaman ärar att jag mig vaktar för ont sällskap och efterföljer det fromma att jag odygder hatar och uti dygder övar att jag tålig är under korset tuktig och saktfärdig i lyckan att jag dessa världsliga håvor föraktar och söker efter det himmelska som din käre son min herre jesus kristus mig förvärvar har genom sin bittra pina och genom tron gjort mig där av delaktig o herre gud behåll mig uti en fast tro in till min ende och gör mig salig amen.

En annan bön daglig till att bruka

Jag tackar dig o allsmäktige gud himmelske herre och barmhärtige fader för de osägliga välgärningar som du mig arme syndare bevisat har att du mig efter ditt beläte skapat förnuft

och förstånd givit har och så högt över alla kreatur upphöjt att jag genom din kära sons min återlösares jesus kristus förtjänst dess tillkommandes eviga livets barn och arvinge vorden är därför jag dig evinnerliga lovar och tackar. Jag ber dig och käre fader du ville mig nåd förläna att jag denna kunskap och förstånd till din gudomliga ära till min själs salighet och till min nästes nytta och gagn bruka må och tackar jag dig käre fader att jag arma syndare den dag levat har att din hälsosamma ord är åter i dagsljuset kommer och ber dig genom din faderliga trofasthet och gunst och genom din käre son jesus kristi förtjänst du ville mig nådeligen höra ty vad vi hans namn bedjandes vara det vill du oss giva så bönhör mig nu kära fader och giv mig din helige ande som mitt hjärta förnyar och uti ditt heliga ord upplyser vishet och förstånd giver till allt det mig av nöden är till liv och själ ack käre fader efter nu den farliga tid förhanden är det av din käre son oss förkunnar har att i den yttersta dagen skola falska profeter uppkomma som många uti villfarelse förfölja ska så sänd de trogna arbetare i din säd som oss din heliga ord rätt och ren må förkunna och lära och upplys dem och alla som i förstånd är med sanningens anda på det ditt gudomliga namn ibland oss må rätteliga ärat vara och du må i oss regera och bo. Efterty det och nu ganska farliga stå med min handel och timlig näring på det jag mig platt intet trösta eller förlåta ska utan allena på dig herre ty du kan mig allena hjälpa och har mig också hjälp tillsagt det du säger äkalla mig i nödens tid så vill jag hjälpa dig och du skall prisa mig på sådant ditt faderliga löfte kommer jag till dig och ber dig du vill mig nådeligen tillfoga vad mig till detta timliga livets uppehälle förnöden vara kan förläna och nåde där till att jag mitt stånd alltså föra må att ditt gudomliga namn där igenom prisat och ärat varder käre fader efter du vår händers verk välsignat och vi allting tillfyllest av dig undfänge så förläna och nåden där hos att vårt hjärta icke på detta timliga godset hänga utan att vi dig som är det evige och endaste goda över allting kär ha dig dörfär tacka och detsamma efter din gudomliga vilja bruka må. Och efterty var och en bestämd tid försatt är och av dig försett den ingen överträdan kan och människorna intet vissare är än döden och inget ovissare än dödens stund så ber jag dig käre fader genom din käre son vår herre jesus kristus du ville mig nådeligen bevara för en bråd död men giv nåd att döden må mig i alla rum räddboden finna och när du mig av denna jämmerdal kalla vill så förläna mig en salig ände och anamma min själ i dina händer på det jag må på den yttersta dagen med alla utkorade åter uppstå och må den gladeliga rösten höra som din son talandes är kommer här i min himmelske faders välsignelse ärver det rike som eder av världens begynnelse tillrett är ack käre fader du har oss ett trösterligt löfte genom din profet Jesaja tillsagt om än en kvinna över sin livs frukt sin son sig icke förbarmade och om den förgäter så vill du dock mig icke förgäta utan med din barmhärthets ögon ditt kreatur anse och efterty du en allsvåldig fader är vad kan mig då fattas? Ty du vet vad mig förnöden är så är du och mycket benägnare till att gica än jag till att bedja därför sätter jag all min tröst i dig käre herre gud fader ty där är ingen vorden till skam som på dig hoppats har. Och giv mig över allting visshet och förstånd det som tjänligt är till din gudomliga ära till min själs salighet och min nästa till nytta och gagn. Vad annat mitt hjärta begär är dig herre väl veterligt än då din gudomliga vilja och mig nyttigt till salighet så giv mig det vad icke så ske din vilja och icke min amen.

Det heliga fader vår vidare utlagt

Å milde fader efterty din käre son jesus kristus vår herre och frälsare oss befallt har dig i hans namn äkalla och där brevid tillsagt att vi skole bliva bönhörda där uppå komma vi till dig och be dig såsom vår käre fader du ville förbarma dig över oss och handla med oss efter din nåd och barmhärthet såsom du oss utvalt desslikes och faderlig trohet och godhet tillsagt har på det vi dig sannskyldeliga kalla må.

Vår käre fader som är i himmelen

Uti all härlighet uti ett gudomligt väsende och osäglig fröjd vi din barn som här på jorden uti eländet under de stora fiender såsom är synden döden djävulen och allehanda olycka stadde är sucka ropa och skria hjärteliga och munneliga till dig i himmelen käre fader du ville oss din barn i denna ångest bedrövelse elände och farlighet icke låta fördärvas utan nåde förläna och din faderliga kärlek utgjuta i vårt hjärta att vi dig endräktliga såsom rätta bröder och systrar sin käre fader känna må. Låt oss allena den himmelska arvedelen med hjärtat sinnet mod och vilja på akta att oss icke detta timliga faderland och det jordiska arvegods bedraget eller oss i det tillkommande och evigt goda förhindrar. Giv att vi med trofast hjärta och gudelig röst utan återvändo säga må:

helgat vare ditt namn.

Förläna oss din nåd genom jesus kristus att vi av ganska själ av allt hjärta av allt sinne och av alla våra krafter intet annat mena tänka begära begynna älska och frukta må än allena ditt heliga namn låt alla våra gärningar och förehavanden leverne och väsende till din gudomliga ära och pris upprättat vara på det lika som vi till den eviga livets härlighet efter ditt beläte i begynnelsen skapta är och sedan genom den nya födelsen som i jesus kristus är därinne funna vara må också med dig o himmelske fader ett evigt umgänge hava. Bevara oss att vi ditt heliga namn icke missbruka eller vanära med falsk lära och okristen handel giv att vi utan hinder med fröjdesamt hjärta allstädes säga må.

Tillkom oss ditt rike

vilket är nådens rike rättfärdighetens och fridens och fröjdens i den helige ande. Låt oss vara ditt heliga tempel där uti du själv bo och regera må. Förstör genom ditt ords krafts djävulens rike. Plantera uti vårt hjärta en rättsinnig förtröstning på dina grundlösa nåd och barmhärtighet. Skaffa att vi vandra uti kärleken tålmod och fast hopp på det eviga livet därför vi och bedja att

Din vilja ske såsom i himmelen så ock på jorden

Bryt vår vilja såsom köttlig är låt honom skickat vara efter din gudomliga vilja älskliga fader fördriv och styr djävulen som oss den goda viljan förhindrar håll oss vid sanningen giv att vi där över kors och allahanda förföljelse tålsamlig och gärna lida och såsom lydaktiga barn din faderliga nådiga vilja där uti känna må.

Vårt dagliga bröd giv oss idag

spisa oss till själen genom ditt heliga eviga allsmåktiga livaktiga ord vilket är jesus kristus vår kära herre på det vi icke dö uti den eviga hunger. Skänk oss utav nådens brunn att oss aldrig mer törstar och vi i anfäktningen icke besvima må. Giv oss och vad vi behöve till livets uppehälle och förläna att vi allt sådant bruka må dig till ära och vår nästa till nytta och gagn. Besynnerligen ber vi du ville oss giva trogna predikare fromma och trogna regenter goda grannar trogen egadde lydiga barn och troget husfolk bevara frukten på jorden för oväder och madkar giv allmän fred livets sundhet bevara oss för krig pest och dyrtid och synnerligen för falska lärare. Förgät och icke våra kränka bröder och systrar beskydda de havande kvinnor för djävulen och hans förskräckelse och bevara oss både till liv och själ och efterty vi dig otacksamma är och dig med mångafalldiga synder förtörnat har så ber vi dig av hjärta o käre fader

Förlåt oss våra skuld såsom vi förlåter dem oss skydliga är

löne oss icke efter vår förtjänst utan efter din stora nåd och barmhärtighet tänk på ditt heliga förbund som du med oss gjort och uppträttat har i dopet låt oss njuta det allraheligaste offer som vår frälsare jesus kristus på korsets trä för våra synder gjort har. Efterlåt icke att djävulen det rätta avlatsbrevet vilket med din sons dyra blod förseglat är genom oren lära eller infall till ogudaktighet vrider. Giv oss och ett roligt och gott hjärta att vi alla människor som oss skada hata och förfölja sannskyldig förlåt och sådant allt för din skull på det vi må en ofärgad och oförfalskad kärlek har mot var man och det till giv oss o käre fader fin ande och nåde och efterty satan plågar oss i det och i allt annat gott förhindra och oss till tvärspele driva vill så ber vi

Inled oss icke uti frestelse

Drag tålmod med oss låt oss icke i synderna samtycka när vi försökte vara. Låt oss icke vidare frestas än vi väl draga kunna. Stå hos oss i nödens tid att vi ville icke falla tillbaka och giva frestelsen rum. Förläna oss styrka och kraft mot våra fiender som är köttet djävulen och vreden till att ridderliga kämpa och dem med din hjälp övervinna. Och till ändalykten

Fräls oss ifrån ondo.

Både till liv och själ gods och ära. Lär oss din ords hälsosamma lärdom känna och att vi alltid där efter göra och leva. Låt oss icke där ifrån vika varken till den högra eller vänstra handen och när den tid kommer att vi skiljas skulle av denna jämmerdal så giv oss en nådig stund att vi icke förskräckas för döden eller förtvivla. Beskär oss en salig ända och beskydda vår själ evinnerliga. Amen.

Böner om 1 sönda

det ske och var sant å nådige fader dig till evighet lov och pris amen

Augustinus

Be till gud allsmäktig med ett sannfärdigt hjärta och rätt gudlighet är en synnerligt stor guds gåva.

Här efter följer några de gamla lärares böner på somliga söndags och förnämligaste fests evangelium.

En bön på det evangelium om förste söndag i advent då kristus till jerusalem red.

Origenes in dieur. Home. 8

nu kommer den tiden uti vilken ljuset uppgår nu viker mörkret för världens sol gud bliver människa herren tar nu på sig tjänarens hamn på det tjänaren må återkomma till herren igen och vara tagen till nåde idag kommer till oss på jorden den som i himmelen bor som himmel och jord skapat har på det människan som på jorden bor skulle i himmelen upphöjd vara. O du saliga tid du som klarare och ljusare är än världens ljus på vilken tid att leva alla fromma människor av hjärtat önskat har nu vederfaras oss det på vilket änglarna vaktat har vilket för cerubim och seraphin och alla himmelska krafter fördolt varit har vad de uti en spegel hemlig sed har det se vi nu i sanningen. Den som i förtiden inled med israeliter genom profeterna talat har han talar nu själv med oss denna ärans konung vare lov och pris till evig tid amen.

Mattheus 21

Säger till dottern sion se din konung kommer till dig saktmodig etc

Ecclesia

Herre gud himmelske fader vi må väl tacka lova och prisa dig i evighet att vi oss arma människor som för syndens skulle hade under domens och satans tyranni bliva måste den käre son till en konung sänt har vilken en rättfärdig konung är och ifrån våra synder genom sin död oss frigöra och ifrån döden oss frälsa och hjälpa vill vi ber dig och du ville oss genom din helige ande upplysa regera och föra att vi oss vid denna rättfärdiga konung och frälsare allena hålla och oss icke på hans arma anseende och föraktliga ord såsom världen gör förarga och alltså genom en fast förtröstning på honom evinnerliga må saliga vara amen.

Bernardus de advent. Dom. Sermo. 3.

Min gud och herre när jag betänker nu i advent det vi nu hålla och begå personen som i vårt arma kött och blod kommer så var jag överfallen med majestätets höghet att jag det icke begripa kan det är mig förhögt och kan icke fattat när jag vidare bekänner till vem och för var skull herren av himlen här under kommer så kan jag det ej heller begripa det är mig omöjligt hur det tillgår att gud oss till sådan ära förhöjd har ty däröver förskräcka sig änglarna att de under sig se ska majestätens herre den de tillförende över sig såsom en herre tillbett har. När jag mer betraktat varför han har givit sig här ner till oss så måste jag det ju med tankarna begripa så mycket jag kan ty välgärningen är så stor att jag henne med mitt förstånd icke fatta kan när jag anser det sätt och art hur han kommen är så förnimmer jag hur högt gud har människan förhöjd att alltings skapare och herre kommer till människan för människornas skull och såsom en människa vilken davids son och den levandes guds son vari lov ära och pris i evighet amen.

Bereder herran vägen och gör hans stigar rätta.

Käre herre gud väck oss upp att vi redo är när din käre son kommer till att undfå honom med fröjd och dig med rent hjärta tjäna genom densamma din son vår herre herre jesus kristus amen.

Augustinus

En lydaktig människas bön blir lättare och snarare hörd än tio tusen som ohörsamma är och guds bud förakta.

Jesajas 9

ett barn är oss fött en son är oss given vilken herredöme är på hans skuldror.

En bön om tull om vår herre jesus kristis mandom

Augustinus psalm 102

Ack käre herre du vet att vi icke mer är än gräs som en liten tid blomstrar därför har du sänt oss din son som är och bliver evig på det vi må grönskas i honom. Där om förundra dig icke mitt liv och själ hur du av densamme evighet delaktig var efterty guds evige son har sig delaktig gjort av ditt förgängliga liv vad dig för högt varit har till att bekomma av himmelen

det har han dig här ner räckt och vad i dig lågt och ringa var har han på sig tagit honom ske lov och ära i evighet amen.

Gregorius in diuer. home. 1.

I din kära son o gud och fader hade det intet behov att han skulle bli människa genom vilken människan skapat är men vi hade det ändock ovärdiga ju höglig för nöden att gud skulle vara människa och bo ibland oss o herre gud och fader hans förnedring ta vi oss till förhöjning hans försmädelse är vår ära genom hans mandom var vi och gud inlivet.

Cyrillus lib.6. conta julia.

Ach gud vad härlighet kan det liknat vara att vi av gudomlig natur är delaktiga blivna och med dem heliga ande förskyldna och nu till sådan vänlighet med gud satte i det att hans kära son har sig härmed givit till vårt brödraskap och ändock är han god och skapare och herre över allting så var vi dock den högstes guds bröder kallade.

Bernardus in vigilia nat. sermo. 1.

I det fröjdar sig var man som med synden och den eviga fördömsen reddoga beladen är ty nu var jesus född vars godhet större är än alla människors synder det fröjdar sig var och en som legat har i stora synder ty nu var det kristus född sann gud och människa för vilkens anskite ingen synd var så stor hon vill bestå kan. Det fröjdar sig var man som till stor ting lust och längtan har ty nu var guds son född som allena stora skänker och gåvor kan utdela. O käre bröder det är arvingen låter och honom av hjärtat anamma på det vi och med honom av hans arvedel må delaktiga vara ty den som oss sin son givit har han var oss och utan all tvivel allt med sonen givandes och skänkandes vilken vari lov och ära i evighet amen.

augustinus meditationes kapitel 15

O gud hur stor är din godhet och obegriplig din kärlek du som din enfödde son till tjänarens förlösning givit har din son sann gud är människa bliven på det den förtappade människan utav satans välde måtte frälst vara o hur mäktiga vänlig och huldsalig är din sons kärlek vår guds att han sig icke allenast förnedrat har och är människan bliven av jungfru maria utan att han och i den småliga korsets död sig givit och sin blod för våra synder och för vår salighets skull utgjutit har han är kommen i sin stora godhet till att uppsöka och saligt göra den förtappade fåret han har det uppsökt och funnit och på sina axlar såsom en trogen herde åter till hjorden och

Mårten Helsing, Een nyttigh och Christeligh Bönebook, bådhe aff gamla och nya Kyrkionnes Lärare tilhopa draghen, vthi allahanda nödtörffter til at bidia, och tacka Gudh för bewijsta welgerningar. Aff Martino Helsingio förswenskat (Stockholm, 1570)

En bön om guds nåd till att rätt bedja

Allsmäktige evige barmhärtige gud himmelske fader du som oss befäller dig uti all vår nöd åkalla och där hos oss nådigast lovar och tillsäger dig vela oss höra. Jag ber dig du värdigas mig nådens och böns ande såsom du oss nådigast lovat och tillsagt har förläne att jag uti en rätt gudlighet på din befallning och nådiga tillsägelse i tron och i vår frälsares och återlösares jesus kristi namn dig i andan och sanningen må rätt åkalla. Jag ber att du värdigas höra min bön genom jesus kristus din älskliga kära son vår herre. amen.

En annan bön.

Barmhärtige gud himmelske fader efter det att du genom din kära son oss befallt har att be och vill i andan och sanningen bett vara så ber jag dig att du ville mig efter ditt löfte nådens

och börens anda giva att jag dig av ett rätt oskrymtat hjärta för min och alla människors anliggande nöd med en fast och stadig tro kan åkalla på det att min bön för din tillsägelse skull må bliva hörd och vi dig vår gud och skapare må älska och ära genom Jesus Kristus vår herre amen.

En annan bön.

O allsmäktige evige gud himmelske fader jag ber dig genom Jesus Kristus din kära son vår herre du värdigas mig genom din värdige helige andes kraft och makt din nåd förläna att jag i andan och i sanningen må kunna dig rätt åkalla och tillbedja och att min bön må stadig och kraftig vara. Desslikes och att din ande hos mig blir och den onde anden bortdriver och förhindrar att han inga onda tankar om timlig och världslig ting uti mitt hjärta inför genom vilket min bön och åkallan kan vara förhindrat utan att jag dig min gud av hjärtat för allehanda åliggande nöd till liv och själ må gudsfruktigt tillbedja och åkalla amen.

När du bedja vill så fall ned på ditt knä eller stå med uppräckt händer och ögon i himmlen och säg eller tänk på det kortaste du kan som här efter följer. Dr. Martin Luther.

Åh käre gud himmelske fader jag ovärdige fattige syndare är icke värd att upplyfta mina ögon eller händer till ditt gudomliga majestät och dig om något be men efter du oss alla befallt har att be och där hos nådigast lovat och tillsagt dig ville oss höra och där utöver lärt oss genom din kära son Jesus Kristus vår herre både ord och sätt hur vi be ska. Så kommer jag nu på sådan din befallning dig min lydnad och hörsamhet där med att bevisa och förlåter mig på ditt nådiga löfte och tillsägelse och ber uti min herres Jesus Kristus namn samt med alla dina kristna på jorden såsom mig Jesus Kristus undervisat och lärt har etc.

Augustinus.

Fader vår är vår dagliga rensning från synden.

Böner till att befalla sig gud om morgonen när man uppstår. Augustinus.

Herre Jesus Kristus uti din barmhärtighets händer befaller jag i denna dag min själ liv gång handel vandel och allt mitt förehavande du värdigas mig mitt hjärta och min mun öppna att jag ditt namn vilket allena är heligt ibland alla namn må lova prisa och ära. Och såsom du mig till att lova ditt heliga namn skapat har att jag och så mitt leverne dit till ära må fullborda och dig tjäna uti en rätt kärlek och fruktan Amen.

Augustinus med kapitel 42.

O allsmäktige gud dig befaller jag i denna dag och alltid min själ liv seende och hörande alla mina tankar tal och förehavanden uti din allsmäktighets händer. O du heliga trefaldighet du värdigas mig bönhöra och mig i denna dag för allt ont för förargelse synd djävulens arglister och för alla mina fiender bevara genom din älsklige kära son vår herre amen.

Eccles.

Uti ditt heliga namn du korsfäste herre Jesus Kristus står jag upp du som mig genom din heliga dyrbara blod har återlöst du värdigas mig i denna dag välsigna bevara och mig en gudsfruktig handel och vandel förläna så att jag mitt leverne till lov och pris och ära må fullända du värdigas mig och efter detta livet till den eviga härligheten ledsaga amen.

Jag tackar dig o allsmäktige helige gud och fader att du mig i denna natt har genom din stora barmhärtighet nådeligen bevarat och ber din milda godhet att du vill mig i denna dag således

uti din kärlek och fruktan låta leva att hela mitt leverne må vara dig behagligt genom den som komma ska till att döma levande och döda amen.

Eccles.

O jesus kristus levande guds son jag ber dig genom din heliga får att du i denna dag vill värdigas att hela mig all min själs sår desslikes och i denna dag och sedan fortan i alla mina livsdagar mig för stora och uppenbara synder för all förargelse och vad dig misshagligt är bevara. Bevara mig och herre jesus kristus i denna dag och alltid för en hastig bråd död desslikes för allt det som fördömsen orsakar åh milde herre gud giv mig idag din nåd att jag må göra och fullborda vad sig är behagligt och mig på det flitigaste för allt det dig är emot taga tillvara. O barmhärtige gud låt mig och bekomma en salig avgång ifrån denna världen där ber jag dig om av allt hjärta för din hårda bittra död och pinas skull amen.

Välsignelse. Doktor Martin Luther.

Jag tackar dig min himmelske fader genom jesus kristus din älskliga kära son att du mig denna natt över för all skada och farlighet har nådigt bevarat och beskyddat och ber dig att du värdigas mig i denna dag uti lika måtto för synd och allt ont bevara så att hela mitt leverne må dig behaga ty jag befäller mitt liv min själ och alltsammans uti dina gudomliga händer din heliga ängel vare med mig att den onde fienden icke får någon makt med mig amen.

Några böner till att befalla sig gud när man vill gå till sängs.

Jag bekänner för dig o gud himmelens och jordens skapare alla mina synder vilka jag allt ifrån min barndom till din stund veterligen och oveterligen begått har och synnerligen vad jag i denna dag med ord tankar och gärningar har dig brutit emot dig herre bekänner jag sådant av allt mitt hjärta och ber och begär nåd. Och efter mina synder otaligt många är så ber jag ganska ödmjukt att du värdigas dem alla förglömma i vad måtta som helst du vet mig skyldig vara och upptänd i mig en brinnande kärlek och fruktan till dig. Giv mig nåden att jag mitt leverne bättre må och dagligen frommare vara genom jesus kristus din kära son vår herre amen.

Eccles.

O allmäktige evige gud helige fader jag tackar dig att du mig din onyttige tjänare icke efter min förtjänst och förskyllan utan av din blotta milda nåd och barmhärtighet i denna dag nådigast bevarat har och ber o barmhärtige gud din stora osägliga godhet du värdigas låta mig i denna tillkommande natt således med en ren kropp och hjärta utföra att jag karsk och helbärgda igen uppstå och dig tjäna tacka lova och ära jesus kristus din vår herre amen.

Eccles.

Jag ber dig herre jesus kristus du värdigast hos mig i denna natt så att och när kroppen och liver sover mitt hjärta må då efter dig vaka och att jag dig allstädes uti mitt hjärta och mina tankar behåller dig alltid för ögon har och mig således för allt ont tar tillvara din helige ängel bevara mig att den onde fienden sig till mig icke nalkas utan att du herre allena blir hos mig. Du värdigas och uti lika måtta alla mina vårdnade vänner låta dig vara befallade och oss alla samtliga taga under ditt nådiga beskydd och beskärm oss för allt ont till den eviga saligheten bevarandes amen.

Dr. Martin Luther

Jag tackar dig min himmelske fader genom jesus kristus din älskliga käre son vår herre att du mig denna dag beskyddat och bevarat har och ber dig att du värdigas mig förlåta alla mina synder och missgärningar evar jag mig försett har och mig denna natt över nådeliga bevara ty

jag befaller mitt liv min själ och alltsammans uti din gudomliga händer din helige ängel var med mig att den onde fienden ingen makt över mig bekommer amen.

En psalm

Kristus som ljus och dagen är där mörker ej kan bliva när gud faders ljus det skiner i dig och allstädes bevisar sig. All din tröst är du uppsatt ty vakta oss i denna natt att vi må i dig ha ro och alltid trygga samman bo. Den svåra sömn tag oss ifrån att fienden ej skada må låt och vårt kött så vara späkt att det ju gör som dig är täckt. Till sömn vår ögon giva sig vårt hjärta vaka dock till dig beskärma oss din högra hand och lös våra syndaband. O herre låt dem icke få sin vilja som oss eftergå tu har ju löst oss igen ifrån döden med ditt blod så rent. O herre tänk och där uppå att djävulen vill oss nederslå du är vorden vår själtröst hjälp dem du har återlöst. Giv gud det som vi be om genom din anda och din son som är en sann trefaldighet och regerar i evighet. Amen.

En daglig bön.

Augustinus. Med. Lib. Cap 1.

O herre min gud giv mig nåden att mitt hjärta må dig begära dig söka dig finna dig kär ha och genom din kärlek sig för synden vakta och henne icke mer bedriva. Kära herre gud himmelske fader giv mitt hjärta en sannfärdig ruelse ånger och syndabättring du min konung utsläck i mig alla onda köttsliga lustar och begärelse och upptänd i mig din kärleks eld och brona. Min återlösare bortdriv ifrån mig högfärdighetens anda och begåva mig med ödmjukhetens skatt. Min frälsare tag bort ifrån mig världens girighet och giv mig nådigast tålsamhetens sköld. Min skapare döda mig bitterhetens mod och giv mig ljuvlig och saktmodig anda. Nådige fader förläna mig en fast och stadig tro ett rätt hopp och en varaktig kärlek. Min regerare bevara mig att jag icke syndar och förser mig med någon ondska eller falskhet med lättfärdighet och överdådighet med överflödigt ätande eller dryckenskap. Bevara mig och gud att jag min nästa icke beljuger eller förtalar att jag icke girig var att jag och icke eftersträvar höghet eller välde icke var en hycklare och smickrare att jag de fattiga icke föraktar de nedriga icke förtrycker mig själv antingen med girighet har nit och avund eller med okristlig vandel och guds föraktelse med ord eller gärningar icke fördömer. Min skapare giv mig den nåd att jag icke är oaktsam icke styv och halsstarrig icke ofridsam icke trög och lat till arbete icke oförsiktig icke ohörig att jag och dem som mig till något gott styrka och råda icke emotstår att jag dem som mig undergivna är mitt hus och folk med saktmodig allvarsamhet icke med någon hastig vrede eller högfärd regerar och förestår. Att jag de fattiga icke gör någon orätt eller de fromma bakdantar och förtalar eller min nästa i någon måtta är förnär. Min nådiga och barmhärtiga gud jag ber dig genom Jesus Kristus din kära son vår herre giv mig nåden att jag barmhärtighetens gärningar min nästa må mildliga bevisa att jag mig uti ett gudfruktigt leverne städes beskickar och övar att jag med alla bedrövade och eländiga ett hjärtans medlidande har och dem gärna hugsvalar tröstar och hjälper att jag och alla dem av hjärtat gärna förlåter som mig något har brutit emot att jag dem kär har som mig hata dem förskonar som mig förtörna och till vrede uppväcka dem gott bevisar som mig ont tillskynda och unna. Att jag ingen föraktar utan var man håller i ära. Att jag mig för ont sällskap vaktar och med de fromma dagliga undgår att jag all odygd hatar och i dygden mig övar att jag uti kors och motgång är tålig men hövisk och tuktig i lycksalig medgång. Att jag allt jordiskt gods och rikedomar föraktar och alltid traktar efter himmelska ägodelar och rikedomar vilka din käre son min herre Jesus Kristus mig genom sitt bittra lidande förvärvat har och genom tron mig i evighet av samma rikedomar har delaktig gjort. O herre gud behåll mig uti en fast och stadig tro allt intill ändan och gör mig salig amen.

Än en skön härlig bön dagliga att bruka.

Jag tackar dig o allsmäktige gud himmelske herre och barmhärtige fader för de osägliga välgärningar som du mig fattige syndare bevisat har att du mig till ditt beläte skapat mig förnuft och förstånd givit och över alla kreatur så högt uppsatt har att jag genom din käre son min frälsare jesus kristus död och förskyllan dess eviga tillkommande livets medarvinge är bliven därför jag dig evinnerliga vill tacka lova och prisa. Så ber jag dig och käre fader du värdigas mig din nåd förläna att jag denna kännedom och förstånd dig till lov och ära och min själs salighet desslikes min nästa till nytta och gagn bruka må. Jag tackar och käre fader ödmjukliga att du mig fattig syndare den dag har leva låtit uti vilken din hälsosamma ord åter i livet komma är och ber dig genom din faderliga trofasthet och gunst desslikes genom din käre son jesus kristus förskyllan att du mig nådeliga hör ty vad vi uti din käre sons vår frälsare jesus kristus namn bedjande var det vill du oss giva. Så bönhör mig nu käre fader och giv mig din heliga ande som mitt hjärta förnyar och uti din heliga ord upplyser och förstånd giver till allt det som mig nyttigt och nödortfittigt både till liv och själ vara kan. Åh käre fader efter det att farliga tider är förhanden om vilka din käre son oss tillförenne sagt och varnat har att uti de sista tider ska falska profeter uppstå som många uti villfarelse föra skola så sänd du oss trogna arbetare uti din säd som oss din heliga ord ren och klar troliga lära och upplys dem samt alla de som är nu uti någon villfarelse stadde är med sanningens anda på det att ditt heliga namn ibland oss må rätt vara ärat och du i oss må regera och bo. Vidare efter att och nu fast sällsynt och farliga tillstår med min handel och timlig näring på vilken jag mig intet förlåta eller trösta ska utan allena på dig herre ty du allena kan mig hjälpa har mig och hjälp nådigast tillsagt där du säger ps. 50. Åkalla mig i nödens tid så vill jag hjälpa dig och du ska prisa mig. PÅ sådana ditt faderliga löfte kommer jag till dig och ber du värdigas mig nådelig låta bekomma vad mig till att underhålla detta timliga livet med kan behov och nödortfittigt vara. Giv och nåden därtill att jag mitt stånd och kall således må förestå att ditt gudomliga namn därigenom må ärat och prisat vara. Käre fader efter du våra händers verk välsignar och vi allting tillfyllest utav dig undfångat har så förlän och din nåd därtill att vårt hjärta icke må hänga sig vid detta förargliga gods utan att vi dig som är det eviga och enda goda utöver all ting älska dig därför tacka och sådana dina gåvor efter din gudomliga vilja rätt bruka må. Därnäst efter att var och en människa har sin bestämda tid till att leva av dig så försedd att ingen kan honom överträda eller gå förbi och människorna intet vissare är än döden och intet ovissare än dödens stund. Så ber jag dig kära fader genom jesus kristus din käre son du värdigas mig nådelig bevara för en oförseendes och oförvarandes död och förläna din nåd att döden må finna mig på all rom redebogen och när din nåd synes att kalla mig ifrån denna jämmerdal så förlän mig en salig ändalykt och tag min själ uti dina händer på det att jag på den yttersta dagen må igen uppstå med alla dina utkorade vänner och höra den glada stämman och rösten som din käre son då tala ska matt. Xxv. Kommer hit i min faders välsignade och besitter det rike som er är tireedt från världens begynnelse. Åh käre fader du har oss genom din profet Esajas ett hugneligt löfte tillsagt så lydandes om en kvinna sig över sitt barn än icke förbarmande utan det platt ville förgäta så vill du dock mig icke förgäta. Därför ber jag dig kära fader du värdigas mig icke förglömma utan med din barmhärtighets ögon anse ditt kreatur. Och efter att du en allsvåldig fader är vad kan mig då fela ty du vet vad mig är nödortfittigt. Så är du och mycket benägnare till att be därför sätter jag all min tröst till dig käre herre gud fader ty ingen är någon tid på skam och blygd kommen som sig på dig förlåtit har. Över all ting så förlän mig vishet och förstånd i de stycken mig tjänstaktig att bevisa som kunna komma till din gudomliga ära till min själs salighet och min nästa till nytta och gagn. Det andra som mitt hjärta begär är dig herre väl kunnigt är det nu efter din gudomliga vilja och mig till salighet nyttigt så giv mig det var och icke så ske din vilja och icke min. Amen.

Det helige fader vår i bönevis utlagt.

O barmhärtinge herre och milde fader efter det att din älsklige son vår käre herre frälsare och återlösare oss bjudit och befallt har dig uti sitt namn att åkalla och därtill nådigast lovat och tillsagt att vi ska bönhörda vara därpå kommer jag nu till ditt gudomliga majestät och ber dig såsom vår käre fader att du värdigas dig över oss förbarma och med oss vilka du korat och utvalt desslikes faderlig tillförsikt och godhet tillsagt har efter din nåd och barmhärtinghet handla på det vi dig vår fader rättsliga nämna kunna. Amen.

Du som är i himmelen.

Det är uti all härlighet uti gudomlig varelse uti osäglig fröjd och glädje vi din fattiga barn som här på jorden uti stor armod under mäktiga och väldiga fiender nämligen under synden döden djävulen och allehanda olyckor och motgångar stadda är sucka ängslas ropa och kria med hjärta och mun till dig i himmelen. Käre fader du värdigas oss din barn uti denna vår hjärtans sorg bedrövelse eländes farlighet icke låta fördärvas utan oss din heliga nåd förläna och din faderliga kärlek uti vårt hjärta utgjuta att vi dig endräkteliga såsom bröder och systrar deras käre fader rätt känna må. Lär oss om den himmelska arvslott med hjärta håg och sinne allenast beflita och vinnlägga att detta vårt timliga och förgängliga fädernesland och detta jordiska arvegods oss icke bedrager eller oss ifrån det tillkommande och eviga goda förhindrar. Giv nåden o gud att vi med ett trofast hjärta och en gudaktig stämma utan återvändo tunna säga.

Helgat vare ditt namn.

Förläna oss din nåd genom Jesus Kristus att vi utav all vår själ av allt vårt hjärta håg sinne och av all vår makt och kraft intet annat mena tänka begära åstunda älska eller frukta än allenast ditt heliga namn låt allt vårt förande och låtande allt vårt leverne och varelse vara ställt allenast till ditt gudomliga lov pris och ära på det att såsom vi av begynnelsen till eviga livets härlighet efter ditt gudomliga beläte har skapade varit att vi och äntligen genom den nya födelsen som i Kristus sker där uti må finnas och med dig således o himmelske fader en evig delaktighet hava. Bevara oss att vi ditt heliga namn icke uti någon måtta missbruka eller vanhedra antingen med falsk lärdom eller okristligt leverne. Giv nåden o gud att vi utan allt hinder av hjärtat alltid säga kunna.

Tillkommer ditt rike.

Vilket är nådens rättfärdighetens fridens och glädjens rike i denna heliga anda. Låt oss alltid vara ditt heliga tempel där utinnan du vill bo och regera. Förstör genom din heliga ords kraft och makt djävulens rike. Inplanta i vårt hjärta en rättsinnig tillförsikt och förlåtelse på din grundlösa nåd och barmhärtinghet. Förskaffa att vi alltid må vandra uti kärlek tålmod och ett stadigt hopp på det eviga livet därför vi och be. Din vilja ske på jorden som han sker i himmelen. Nedertryck vår vilja den där köttslig är låt honom med din gudomliga vilja överenskomma käre fader vår och förtag djävulen vilken vår goda vilja förhindrar. Behåll oss uti din sanning. Giv nåden att vi däröver tålsamliga och gärna lida kost och allehanda förföljelse och såsom lydiga barn din faderliga vilja därutinnan förstå må.

Vår dagliga bröd giv oss idag. Spisa vår själ genom din eviga allsmäktiga och livaktiga ord vilket är Jesus Kristus vår käre herre på det att vi av den eviga hungern icke dö. Giv oss dricka av nådens källa att vi aldrig mer törsta och uti frestelse och anfäktningar icke uppgives. Giv oss och vad vi behov har till vårt livs underhåll och förläna oss nåden att vi sådant allt bruka må dig till tacksägelse ära och vår nästa till nytta och gagn. Synnerligen ber vi dig att du värdigas giva oss trogna predikare fromma regenter goda grannar och närbor dygdesam maka lydiga barn och troget husfolk. Bevara frukten på marken för oväder och ohyror. Förlän oss allmän frid och kroppens sundhet. Bevara oss för krig pest och dyrtid och besynnerliga för villfarelse och falsk lärdom. Kom och ihåg kära himmelske fader vår fattiga sjuka bröder och

systrar. Beskydd och beskärm för djävulen och hand förskräckelse alla barnfångerskor och låt dig vårt liv och själ vara befallt. Och ändock vi bevisa oss emot dig fast otacksamma och dig dagliga med våra synder förtörna så be vi dig dock av hjärtat o du trofaste fader

Förlåt oss våra skulder såsom vi förlåta dem oss skyldiga är.

Belöna oss icke efter vår förtjänst utan efter din stora nåd och barmhärtighet. Tänk på ditt heliga förbund som du i den heliga döpelsen med oss gjort och upprättat har låt oss njuta till godo det allraheligaste offer som din enfödde käre son Jesus Kristus vår frälsare på korsets galge för våra synder gjort har. Tillstäd icke djävulen att han det rätta avlatsbrevet vilket med din käre sons dyra blod förseglat är genom falsk och oren lärdom eller tillskyndan till ogudaktigt leverne sönderriver. Giv oss och ett tålsamt och gott hjärta att vi alla människor som oss skada göra hata och förfölja allvarliga förlåta kunna och sådant allt för din skull på det att vi till var man kunna dra en oskrymtat och oförfalskat kärlek till vilket giv oss o käre herre din heliga ande och nåd . Och efter det att djävulen till sådant och annat mer gott oss alltid hindra plägar och tvärt om till det ond och dig misshagligt är oss reta och skynda sig städes vinlägger så ber vi dig

Inled oss icke i frestelse. Ha tålmod med oss låt oss icke gilla och samtycka synden när vi frestade vara låt oss ock icke komma uti större frestelse än vi väl draga kunna gör oss nådig hjälp och bistånd i nödens tid att vi icke omkullfalla och frestelsen rum giva. Förlän oss starkhet kraft och makt emot alla våra fiender som är köttet djävulen och världen manliga och ridderliga ridderliga fäkta och kämpa och de samma med din hjälp att övervinna och till det sista.

Fräls oss ifrån ondo. Hjälp oss ifrån allt skadligt både till liv och själ till gods och ära lär oss din heliga ords rätta kunskap och att vi hela vårt leverne därefter skicka och laga. Giv nåden att vi däriifrån icke vika varken på din högra eller vänstra sida så och när den tiden kommer att vi efter din gudomliga och nådiga vilja skola skiljas ifrån din sorgfulla jämmerdal så giv oss därtill en salig stund att vi för döden icke förfäras eller förskräckas utan består oss en salig ändalykt och låt vår fattiga själ sig då synnerliga vara befallt. Amen. Sådant ske och vederfara oss o himmelske fader dig till evig lov pris och ära amen.

Ännu en kort utläggning på vår dagliga bön fader vår i bönevis ställt. Philip Melanchton.

Fader vår som är i himmelen. Jag fattig och tyvärr som jag bekänna måste ohörsamma barn kommer nu för dig käre himmelske fader såsom du befallt har och söker hjälp den jag på jorden hos ingen finna kan förhoppas och att jag denne förgäves icke söker såsom din älskliga käre son alla oss kristna tröstar och lovar där han säger söker så ska ni finna klappa så var er upplåtit. Ty vad ni ber fadern i mitt namn det ska han ge er därför ber jag alla det första.

Helgat vare ditt namn. Giv käre fader att vi må behålla din heliga ord ren och klar dig därigenom såsom en mild och barmhärtig fader rätt känna och således ditt heliga namn pris och ära. Bevara oss för all falsk lärdom kättereri och avgudereri. Och synnerliga giv din nåd att din heliga dyrbara ord må och där bliva predikat och förkunnat som djävulen genom påven och andra tyranner dem här till dags förföljt har. Giv oss och dugliga och fromma predikare och styr alla falska och skadliga lärare på det att ditt heliga namn genom vilket oss för kristi förskyllans skull tillsåg all nåd och barmhärtighet må allstädes bliva i vördnad hållet och icke vanhedrat.

Tillkomme ditt rike. Efter du av synnerlig nåd och barmhärtighet har oss givit och förkunna låtit ditt heliga ord så ber jag dig käre fader att du värdigas genom din helga ande och upplysa vår hjärta att vi dig och rätt frukta och uti all vår nöd och motgång till dig allt vårt hopp fullkomliga sätta må. Tvärtom styr och avvänd djävulens stadiga regemente att han icke blir oss övermäktig till att komma oss uti synd och det göra som din gudomliga vilja är emot.

Ske din vilja såsom i himmelen så ock på jorden.

Giv nåden o himmelske fader att vi din vilja alltid trolige gör och fullkomna och djävulens samt världens onda begärelse manliga stå emot så att vi alltid ju göra vad dig är behagligt och undfly synden och allt det oss skadligt är.

Giv oss idag vårt dagliga bröd. Förläna oss o käre himmelske fader nödortfig väderlek hälsa och helbrägd frid och rolighet styr och avvänd all din heliga ord och vår förgiftiga fienders råd och anslag så och de som krig och rättfärdig blodsutgjutelse i Sverige att åstadkomma efterstå. Bevara oss vår kristliga överhet och konung med allt hans råd och trogna befallningsmän och giv nåden att han må kristliga och fridsamliga regera så och hans befallningsmän deras ämbete troliga förestå. Så ber jag dig och synnerliga för min naturliga och köttliga kära föräldrar syskon och andra ärevördade vänner att du värdigas oss alla käre himmelske fader uti din heliga fruktan och lydnad bevara allstädes oss din välsignelse giva och ifrån all skada och fördärv mildliga bevara. Giv och desslikes nåden o gud att jag med min maka den du mig givit har uti sänja och kärlek alltid leva må och min barn i tukt och ära uppföda att de alltid dig frukta må och älska din helga ord och således vara fromma. Bevara mig uti min handel att djävulen genom girighet eller andra synder mig icke bedrager så att jag däröver ett ont besvärat samvete draga måste.

Förlåt oss våra skulder såsom vi förlåta dem oss skyldiga är.

Skyldig bekänner jag mig inför dig käre himmelske fader därför att jag dagliga har syndat emot din heliga vilja men straffa du icke sådana mina synder såsom väl värt vore utan förlåt mig dem och hjälp att jag frommare var och bättrar mitt syndiga leverne och synnerligen giv mig ett vänligt hjärta till mina fiender och missgynnare på det att jag genom min vrede dig icke förorsakar att bruka den eviga vreden emot mig.

Inled oss icke uti frestelse. Bevara oss uti alla farligheter och förta att djävulen oss icke däruti behåller utan hjälp oss mildeliga där ut genom din ord och heliga ande trösta och vårt blödiga hjärta att de på din nåd och misskund icke förtvivla utan sig stadigt där vidhålla. Där vi ock o herre antingen utav svaghet eller eljest råka falla och göra det din heliga vilja strävar emot så giv nåden att vi icke där uti bliva utan höra din ord och genom en rätt oförskymtat ijder och ånger igen uppstå och bättra vårt synda leverne och oss på din nåd allena förtrösta.

Utan fräls oss ifrån ondo.

Hjälp ock herre gud icke allenast uti timlig farlighet och frestelse utan och uti den sist farlighet som är uti dödens stund när vi ifrån denna sorgfulla jämmerdal skiljas ska att du närmast omtränger genom din heliga anda då gör av faderlig hjälp och bistånd så att vi vid din ord och nådiga tillsägelse genom din kära son vår frälsare och återlösare oss stadigt hålla och i så måtta härifrån all timlig och därifrån den eviga jämmer nöd och vedermöda kunna frälsta bliva det giv oss kära fader för din enfödda kära son jesu kristi förskyllan skull den oss lovat och tillsagt har att allt det vi dig på hans vägnar bedja ska oss visserliga vederfaras. Så giv nu för den skull käre himmelske fader allt sådant som vi både till liv och själ och till ditt heliga

namn och äras förfodring behöva kunna ty ditt är riket din är makten och härligheten du är allena herre över alla desslikes allsmäktig sådant att göra vill du och din härlighet genom sådan faderlig hjälp i all nöd gärna på oss fattiga arma människor bevisa amen.

Härefter följa några härliga och sköna böner som de gamla kyrkornas lärofäder har brukat på några söndagar och de förnämligaste helgdagar om året.

En bön på första söndagen i advent. Origenes in diuer. Ho. 8.

Nu kommer den tid uti

Petrus Johannes Gothus, Gudheligha Bööner och Tacksäyelser, för alla Christenheetennes Ständer och åliggiande Nödher, sampt medh Affton och Morgonsignelse, Vthdraghne aff then helgha Schrifft och fördeelade på alla Daghar i Wekonne till att bedhia. Vthi thenna Werldz Beswäringh och stoorä Säkerheet ganska nyttelighe att bruka och betrachta. Förswenskade aff Petro Iohannis Gotho. CVM GRATIA EE PRIVILEGIO Regiæ Maiestatis. M.D. LXXII (Rostock, 1572)

En kristlig bön när man går till kyrkan. Allsmäktige gud käre himmelske fader på din gudomliga godhet och grundlösa barmhärtighet kommer jag i ditt hus till att be och vill åkalla ditt heliga namn uti din kristliga församling med all ödmjukhet och hjärtans fruktan. O herre led mig i din välbehagliga vilja bered du vägen för mig och för mig uppå rätta stigen till din heliga budord. Ty du är min gud och salighets hälsa. Stor lust har jag till din boning och är gärna ibland dina helgon som dig prisa och bekänna. Kom hit lär oss nedfalla och ödmjuka oss för herren som oss skapat har ty han är går gud och är hans händers folk vilket han dagliga spisar och rikligt förkvicker både med andligt och lekamligt uppehälle. Lika som en god herde sin får för uti goda bete. Upphöjer honom nederfaller för herren vår guds fötter och böjert hjärtas knä för hans gudomliga majestäts fotpall ty herren är helig. Jag upphäver mitt sorgfulla rop till dig en välbehaglig tid o gud var mig nådig bönhör min eländiga kött och kom mig till tröst med din saliga hjälp amen.

Om guds nåd och kraft till att kristligt bedja. O evige gud du helige trefaldighet efter det vi uti denna vår blinda natur icke veta eller besinna kunna vad vi helst av dig behöva skola allena du allsvåldige herre och nådefulla gud är den som av din egen godhet all ting bättre och rundeligare ger än vi förstå eller betänka kunna. Därför ropar vi till dig utgjut över oss nådens och börens ande efter ditt hugneliga löfte. Låt honom vara vår talman inför din gudomliga majestät och hjälp att vi genom andens nådefulla kraft beredde dig allsvåldige herre i andan och sanningen både med hjärta och mun alltid troliga åkalla och ett välbehagligt looffer dagliga tillföra i herren kristus. Öppna mina läppar o herre och låt min mun förkunna ditt lov. Uppväck min själ och sinne att jag dig icke allena med munnen nalkas allena med läpparna ärar och hjärtat blir därvid ifrån utan att jag såsom alla rättsinniga kristna dig i andan och sanningen alltid troliga åkallar och kristliga prisar allt mitt hjärta alla mina tankar mod och sinne med sådana flit bevarar det min bön må ske förutan skymteri och utan all fåfänglig ära. Upplys mig nådeliga med den andliga visheten och hjälp att jag i mina böner inte annat av dig begär än det dig behagligt är och ländar ditt heliga namn till pris och min fattiga själ till salighet. Förläna och nåden att allt det jag i tron av dig bedjande var må och sammalunda genom beständigt hopp stadsfäst bliva. Så att jag förutan allt tvivel mig tryggliga där uppå förlåter och dig allsvåldige herre ingen tid eller sätt föreskriver enär eller hur du mig hjälpa ska. Utan begiver mig alldeles välvilliga under din heliga vilja vilken uti allting är den allrabästa med ett beständigt hopp och ett rätt kristligt tålmod av hjärtat ödmjukt.

Sammalunda giv nåden att vi uti våra böner ingalunda förlåter oss på vår rättfärdighet och goda gärningar utan allena på din grundlösa barmhärtighet och uppå din älskliga sons jesus kristus heliga namn i vilka vi denna friheten bekommit har av din nådefulla godhet det vi nu kunna med oförskräckt hjärta komma in för din heliga nådestol och säga abba allrakäraste fader. Stärk oss i andan så att vi aldrig ifrån bönerna avskräckas varken av fiendens ingivelse eller genom vår egen ovärdighet. Så hjälp nu o nådefulla gud att vi uti alla landsändar över hela världen upplyfta helga händer förutan allt hat förutan vrede och utan all förtvivlan. Att vi vid bönen beständiga är och därigenom delaktiga vara av all din godhets välsignelse både till timlig och evinnerlig välfärd. Amen.

Morgonsignelse om söndagen.

Herre gud käre himmelske fader välsignat vare din gudomliga kraft och allsmäktighet lovat vare din grundlösa godhet och barmhärtighet prisat vare din eviga visshet och sanning. Ty du har mig i denna farliga natt med dina allsmäktiga hand nådeliga betäckt och under dina heliga vingar faderliga beskärmat så att jag tryggt sovit har och roliga vilad är. Desslikes har du mig ifrån den onda fienden ifrån alla hans hemliga lister och förgiftade pilar alldeles väl bevarat. Därför lovar jag dig med rätta för denna din stora godhet och margfalliga välgärningar som du människornas släkte så nådeliga bevisar. Jag vill dig alltid prisa ibland din heliga församling min mun ska dagliga uppfyllas med din härlighets ära. Min själ ska alltid berömma dig allsvåldige herre allt det i mig är ska lova dig. Jag vill aldrig förgäta det myckna goda du mig bevist och alltid så nådeliga gjort har. Låt för den skull allrakäraste fader dig välbehaglig vara det lovoffer som går av min mun vilket jag i hjärtats enfaldighet nu upplyfter och till dig sänder. Bevara mig och i denna tillkommande dag ifrån allehanda själens och livets fara. Giv dina änglar befallning att de mig nådeliga beskärma uti alla mina vägar. Bortdriv djävulen vår huvudfiende och all förargelse styr mitt kött och blod att det mig icke övervinner så att jag någorlunda handlar emot din heliga budord och dig min salighets hälsa således med mina synder förtörnat. Regera mig med din nådefulla kraft och hjälp att jag intet annat företager tänker talar eller gör än det dig behagligt är och ländar dina gudomliga majestät till pris och ära. Se jag offerar mig denna ganska dagen över både med liv och själ både invärtes och utvärtes med alla mina krafter lemmar och med all min förmögenhet under ditt gudomliga välde. Låt mig bliva din egendom och hjälp att jag intet annat söker lærer och betraktar än dig och din heliga vilja. O herre bönhör min eländiga röst änär jag till dig ropar jag vill tideliga skynda mig till dig och vill dagliga akta på din heliga befallning om morgonen vill jag dig bittida prisa och vill om aftonen inte återvända av din härlighets berömmelse. Igenom jesus kristus din enfödda son vår frälsare amen.

Tacksägelse till gud för skapelsen

Allsmäktige gud käre himmelske fader du som varken skapt eller född är utan för all begynnelse utav evighet varit har och evinnerliga blivande är. Jag tillber dig lovar prisar ärar och tackar dig av hjärtat ödmjukt för alla dina välgärningar synnerligen därför att du sol och måne med all annat kreatur och vad som levande är igenom ditt allsmäktiga ord väl skapat har och dem ännu dagliga uppehåller och mildliga utdelar människornas släkte till gagn och goda. Men särdeles prisar jag dig härför att du mig ibland denna din margfallelig kreatur till en förnuftig människa efter ditt gudomliga beläte nådeliga formerat och gjort har att du mig liv och själ alla mina lemmar förnuft förstånd och all sinne nådeliga meddelat och skänkt har och dem ännu dagliga bevarar. Stor och underbar är din godhet emot mig o heliga herre. Då jag i moderlivet försluten var har du mig underliga uppehållit och nådliga till världen hjälpt så att jag varken blind döv stum lam eller lemlös födder är. Margfallig är din barmhärtighet emot mig o nådefulle gud i det jag icke är skapert till ett oskäligt vilddjur förutan själ vett och förstånd. Vem kan utsäga all herrens mäktiga underverk? och förmå fullkomliga prisa alla

hans lovliga gärningar? Ingen människa eller änglatunga förmår uttala alla herrens välgärningar. Och ändock jag eländig syndig människa dig icke så högt lova och berömma kan som din härlighets ära kräver och mig med rätta göra borde vill jag för den skull icke tiga utan vill med denna min barnsliga läspande och stammande tunga förkunna ditt heliga namn så mycket mig möjligt är och du mig nåden förläner. Jag vill prisa din rättfärdighet medan jag lever och anden i mig är jag vill aldrig förgäta det myckna goda du mig så nådeliga bevist och alltid gjort har både till andlig och lekamlig nödtorft min tunga som i mig skapt och av dig nådeliga given är ska uppfyllas med din härlighets ära och förutan ände säga: högt är du prisat allsvåldige herre utan alla dina underverk lovat är din majestäts härlighet vilken av ingen nogsamt benömas kan. jag tackar herren uti sin helgedom och lovar honom uti hans härlighets välde jag prisar honom uti hans mäktiga gärningar och berömmar honom uti sin gudomliga majestäts ära. Allt det som liv och ande har ska lova herren och prisa hans heliga namn evinnerliga halleluja.

Om syndernas förlåtelse

Barmhärtige gud käre himmelska fader stora är mina synder margfallig är min missgärning min övertädelse är otalig mycken ty all min diktan och traktan ifrån barndomen upp är benägen till det som ont är. Ack herre vem är den där kan betänka hur fota han straffar felar och faller? Se jag bekänner mina missgärningar för dig min nådefulle gud med ett sorgfullt hjärta och mina synder är alltid för mig emot dig har jag allena syndat och illa gjort på det du bliver sannfärdig uti ditt ord och ren funnen var uti din dom enär du oss dömer. Därför ödmjukar jag mig för dig allsvåldige herre och ber din osägliga stora godhet gack icke till rätta med din tjänare ty för dig blir ingen levandes rättfärdig. O herre när du vill synderna tillräkna ho är den där kan för dig bestå? Ty på tusende klagomål kunde vi arma syndfulla människor dig icke ett ord svara. Efter det all vår rättfärdighet är i din gudomliga åsyn liksom ett befläckt vederstyggligt orent kläde. Därför var mig nådig o helige fader av din osägliga stora godhet och utrota alla mina synder genom din grundlösa barmhärtighet. Två mig ren ifrån all besmittelse genom ditt heliga namn. O herre var mig nådig och hela min arma själ jag har tyvärr alltför mycket syndat. Tänk uppå din gudomliga godhet som av världens begynnelse alltid varit har tänk icke på min ungdoms synder och margfaldiga överträdelse utan betänkt mig efter din stora barmhärtighet och efter ditt nådefulla löfte kom ihåg att vi kött och blod är och att vår livstid snarliga endas likasom ett väder det hastigt förblåser och aldrig mer återkommer. Bortvänd din vrede o herre och blidka din stora grymhet som över oss svävar. Jag bekänner att mina goda gärningar aldrig kunna upprota mina synder eller förvärva din hyllest och gudomliga vänskap igen allena din enfödda son jesus kristus heliga pina och hårda död, allena din oskylda lamms obefläckade offer är en överflödigt rik betalning för våra margfalleliga missgärningar. Hans dyrbara blod utgjutit till syndernas förlåtelse är den sannskyldiga reningen till allas våra själsklarhet. Uti en sådan tro åkallar jag dig av hjärtat ödmjukt o herre förlåt din eländiga folk deras stora överträdelse betänk våra synder grannerliga och tillräkna oss icke våra dagliga brister. O herre förlåt mig och alla mina hemliga missgärningar dem jag intet vet eller förmärka kan på det min bedrövade själ och förskräckta ben åter tröstade vara med din anletes nådefulla blidhet ty din är barmhärtigheten hos dig är nåd och mycken förlösning. O herre bönhör mitt bedrövade suckande och förakta icke min hjärtas tränkta och gråtande röst igenom din älskliga son jesus kristus vår frälsare amen.

Om den kristliga församlingens nådiga beskärmt

O gud barmhärtighetens fader som utav din grundlösa godhet församlar dig en kristlig kyrka är på jorden genom ditt saliga ord och den heliga andes nådefulla kraft den du beskärmar och faderliga uppehåller. Jag ber dig ödmjukliga o helige fader att du samma sin arma hjord och

ringa församling som utav din gudomliga nåd anammat har ärar och bekänner ditt saliga ord vid den samma rätta rena och saliga lärdom desslikes och vid det högvärdiga sakramentet samma bruk emot alla helvetets portar emot denna världs margfaldiga ondska och stora tyranni nådiga bevarar. Beskräma ditt skepp allsvåldiga gud i vilken din arma kristenhet föres uti denna arga världs förskräckliga floder och brusande vågor att det ju aldrig sjunker eller förgår. Hjälp att hon blir beständig på den rätta hörnsten och obevekliga grundval Jesus Kristus där uppå hon uppbyggd är igenom din gudomliga kraft och nådefulla godhet. O gud sebaoth vänd ditt blida ansikte till oss se av himmelen och besök din vinträdgård som din högra hand själv planterat har. Håll den i rykt och godan vårdnad på det frukten sig dagliga förmerar och dina vingrenar härliga utvidgas må. Kringvärv honom med din sköld anamma oss din eländiga får under ditt gudomliga beskärm sp att oss ingen borttrycker utur din väldiga hand. Bevara oss nådeliga ifrån dem alla som utrota vilja sin saliga lärdom och förutan återvänd praktisera ehuru de må upprätta deras falska gudstjänst och skräckliga avguderier. Låt ditt heliga ord det sannfärdiga ljuset som oss på denna tid så nådeliga skiner icke fördämpas eller utsläckt vara uppellat oss nådeliga genom din mäktiga arm. Bevara din kristliga församling uti denna arga världs lister och margfalleliga anfäktningar. På det du alltid och här på jorden behåller dig en helig församling som dig ärar bekänner och evinnerliga prisar. Ack herre lätt oss ju icke undgälla våra stora synder och marfalliga överträdelser. Utan såsom du fordom din folk deras missgärningar nådeliga förlåtit har och alla deras synder faderliga betänkt såsom du i förtiden dig vänt har ifrån din grymhet till din grundlösa barmhärtighet så förlåt och nu din eländiga folk deras stora överträdelser och margfaldiga brister. Vänd ditt heliga ansikte ifrån våra synder till din nådefulla barmhärtighet och tröst oss igen o vår salighets hälsa. Borttag ditt svåra straff som över oss svävar och beskräma din arma kristenhet vilken all sin lit och enda tillflykt har under dina heliga vingar. På det helvetes portar henne aldrig övervinna. Bliv hos oss o herre med din nådefulla förtröstning och vik icke ifrån din arma hjord som helgat är uti din sons Jesus Kristus dyrbara blod på det ditt heliga namn icke vanärat utan alltid ärat och evinnerliga prisat var. Igenom Jesus Kristus din älskliga son vår enda frälsare amen.

För guds heliga ord trogna predikanter

allsmäktige gud kära himmelska fader som oss befallt har genom din älskliga son Jesus Kristus att vi dig flitigt bedja skole om trogna arbetare uti din säd och oss där hos nådeliga tillsagt att vi visserliga bönhörda vara. Dig åkallar jag o helige fader och ber av hjärtans ödmjukt genom samma din älskliga son Jesus Kristus att du oss nådliga giver och rikliga utsänder uti din heliga församling rättsinniga lärare och trogna predikanter. Sänd oss vissa förståndiga och skriftlärda och begåva dem mildliga med andens nådefulla välsignelse som hit oss komma. Uppfyll dem med salighetens kunskap och ordens rätta förstånd på det de oss salighetens väg rätteliga uppenbara den heliga skrift oförfalskat förklara och oss ifrån vantro ifrån människors tand dikt eller påfund och ifrån allahanda själens förgift troliga undervisa och varna. På det vi uti ordens hälsosamma lärdom och trons beständighet dagliga förskräckte och alltid behållne bliva. Ty o heliga herre hur kunna vi veta det oss icke är uppenbarat? eller tro det vi aldrig hört ha? Hur kunna vi höra utan predikanter? Hur kunna de och predika med minde de av dig sände är? Därför förordna du allra käraste fader uti din heliga församling lärda biskopar kristliga kyrkotjänare rena predikanter trogna herdar fromma lärare och rättsinniga själasörjare. De där igenom den helige andes nådefulla välsignelse till kristliga församling vilken du så dyrt köpt och nådeliga frälst har igenom din enfödda son Jesus Kristus dyrbara blodutgjutelse troliga förestå och dagliga uti goda bete föra må. De som och ditt saliga ord det heliga evangelium till din heliga namns ära och många människors salighet flitigt utbreda och förkunna alla svagas samvete och blödigas hjärta emot djävulens lister och denna världs margfalleliga anfäktningar idkeliga trösta och förmana. Giv nåden o helige fader att de

mäktiga finnas både i kristliga förmaningar och tillbörlig straff emot alla dem som vedersträva din heliga vilja och förhindra eller förstöra din lovlige ordningar. Hjälp dem manligt motstånd göra och väldeliga övervinna alla din heliga ords fiender djävulens rike undertrycka och i grund fördärva. Förläna och nåden o helige fader att de din kristliga församling således föregå må med helighet rättfärdighet och god exempel att all förargelse avskaffat var och att ingen människa igenom deras ogudaktiga väsende ifrån kristendomen uppehållit eller förförd var. O min nådefulla gud sänd oss ju icke den hunger och törst i landet som är efter ditt saliga ord då det oss ifrån tagit och ordens trogna tjänare oss borttryckte vara. Låt oss ju icke undgälla vår stora otacksamhet och margfalleliga överträdelser. Bevara oss nådeliga ifrån alla falska lärare ifrån otrogna arbetare och ifrån de män som av sig själva uppstiga och intränga uti din heliga församling och icke utav dig sända är. Genom jesus kristus din älsklige son vår egiva salighet amen.

För guds heliga ords åhörare.

Trofaste och nådefulle gud du som utav din brinnande kärlek och gudomliga godhet uppenbarar oss eländiga människor i denna jämmerdalen ditt saliga ord det heliga evangelium därigenom vi andliga spisade vara till själens salighet och ett evinnerligt liv, Ty det är din gudomliga kraft alla dem till salighet som sig med tron stadiga där uppå förlåta eftersom din älsklige son jesus kristus själv säger salig är de som höra guds ord och det bevara. Item den som håller mitt ord han ska icke se döden till evig tid. Därför åkallar jag dig av hjärtat ödmjukt för alla din heliga ords åhörare upplys vårt mörka sinne öppna vårt stenhårda hjärta och öron så att vi ditt saliga ord med frukt nyttigt höra flitigt överväga kristliga lära och behålla till trons förökelse och vårt syndafulla leverne bot och bättring. Lär ditt heliga ord rikliga hos oss bo med all vishet och andligt förstånd. Giv nåden att vi denna din saliga lärdom icke missbruka eller ringakta lika som människors tand dikt eller påfund utan såsom din gudomliga kraft och allsmäktiga ord uti stor vördning hålla gärna höra lära och bevara med botfärdigt hjärta betrakta och därefter alltid värdiga vandra såsom goda guds barn och sannfärdiga kristus bör att göra. Ditt heliga namn till pris och ära. Låt dina saliga säg uti vår hjärta väl inrotas och mycken frukt bära. Avsvär djävulen vår huvudfiende att han icke borttrycker ditt heliga ord utur vårt hjärtat och vi därigenom glömske tillhörare otrogna och ofruktsamma kristna bliva. Hjälp att vi aldrig avfalla ifrån ditt saliga ord uti anfäktningarna under korset bedrövelsen eller motgången ehuru stor han någon tid vara kan låt oss ju icke liknas vid dem vattenvändiga och ostadiga vilka allena till en tid bestå liksom med säden hände som på hälleberget föll och så snart anfäktningarna komma fall de där strax ifrån hjälp att denna din heliga ords säd icke undertrycker eller förkvävd var igenom timliga sorger rikedomar och denna världs vällust. Bevara oss nådeliga o trofaste gud så att vi aldrig finnas ibland dem som förfölja förakta försmäda och bespotta ditt heliga ord levande uti all säkerhet och rössens vällust och fattande ditt saliga ord med förstocket hjärta och sinne till deras eget fördärv och eviga fördömelse. Giv nåden allrakäraste fader att vi alla nyttiga lärdomar all hälsosam straff och alla trogna förmaningar gärna höra med botfärdigt hjärta fatta troliga bevara och goda frukt bära med tålmod. På det vi icke allena ordens åhörare utan och jämväl ordens görare finnas må och där uti beständiga är in till endan avläggande allehanda orenlighet och ondska och anammande salighetens ord med saktmodighet och hjärtans glädje. Där igenom våra själar spisade vara till evinnerligt liv i kristus jesus amen.

Emot sekter och alla falska lärare

Barmhärtige gud käre himmelske fader du som oss genom jesus kristus din älsklige son så troliga varnar och befallt har att vi oss flitigt vakta ska för de falska profeterna som fårakläder till oss komma invärtes är de glupande ulvar. Och efter det uti yttersta dagarna i vilka vi nu leva gruvliga tider komma ska så att satan sig förvandlad var uti ljusets ängel och alla falska

lärare som kristi apostlar vilka med deras utvärtes åthävor och falska sken ett heligt kristligt leverne föra men uti kraften och fruksens samma verk försaka de det där till och medan fallet ifrån sanningen kommet och tiden för anden är att syndens människa och fördömsens barn måste uppenbart vara. Så hjälp oss mildliga o evige gud att vi har lust och stor kärlek till sanningen och där emot en allvarlig vederstyggelse och fiendskap fatta emot alla lögnandar emot deras kraftiga villfarelse och falska gudstjänst på det vi aldrig bevägas må ifrån tron sanning eller uti vårt kristeliga lopp någorlunda förhindrade vara. Hjälp att vi alltid beständige är vid ditt saliga ord och där ifrån aldrig avförda vara vaken genom lögnandar tecken och under eller utav någon annan villfarelse. Hjälp att vi ju icke vanka eller drivas av allehanda våder och villfarande andra utav människors list och illfundighet där med de sin vilja förskaffa och besnärja och försänka uti deras när och eviga fördömselse. Bevara o nådefulle gud all din utkorade helgon uti denna världs arghet och myckna ondska så att de aldrig uppå vilja stigar ledda vara eller uti villfarelse komma. Förkorta dagarna uti denna ondska och farliga tiden. Förgör syndens människa och fördömsens barn genom din heliga ande och förstör hans mäktiga rike genom jesus kristus nådefulla uppenbarelse. Beskräma oss nådeliga ifrån all villfarelse och falsk lärdom ifrån alla glupande ulvar och ifrån dem som alla goda ordningar förkasta förstöra och stor förargelse införa uti din heliga församling. O herre förlös oss mildliga ifrån det ogräset som fienden månger ibland dina goda säd ifrån alla tjuvar och själamördare. Hjälp o helige fader att vi allena känna höra och efterfölja din saliga röst och henne av hjärtat lydiga är med ett sant gudeligt leverne i tron. På det ditt heliga ord vårt enda rättesnöre alltid bliver genom vilket vi alla lögnandar pröva och ovärdeliga döma må. Allt detta förläna du oss mildliga o nådefulla gud igenom jesus kristus din älskliga son vår frälsare och eviga salighet amen.

Aftonsignelse

O evige gud barmhärtige fader till dig upplyfter jag mina händer såsom ett aftnonoffer lovar prisar ärar och tackar dig av allt mitt hjärta att du mig uti denna dag och all min livstid över ifrån all ofall skada och fördär genom din heliga ängel faderliga beskrämar och ifrån den onda fienden nådeliga bevarat har. jag ber dig och av hjärtat ödmjukt att du mig nådeliga förlåter alla mina synder och stora överträdelse vad jag utav köttets svaghet något orätt gjort har. Och att du mig uti denna tillkommande natt med dina heliga änglar nådeliga kringväver så att de mig uppå alla sidor belägga på det jag undgår fiendens snaror och alla hans förgiftiga pilar. Anamma mig ditt arma kreatur under din nådefulla barmhärtighet beskräma mig med din väldiga arm. Ty om natten trängtar jag efter dig och i andan vakar jag till dig utan återvändo. Jag förväntar din godhet dagliga och min själ förlåter sig alldeles på din nådefulla barmhärtighet. Ty du är min enda tillflykt och trogna frälsare. Se o herre vi sova eller vaka så är vi ju din vi leva eller dö så är ju du vår gud och nådefulla förförare. Därför åkallar jag dig o helige fader och ber av hjärtat ödmjukt. Låt din gudomliga nåd aldrig ifrån mig vika. Beskräma oss med din sköld låt oss roliga vilas väl sova med livs sundhet vakna och med glädje av sömn uppstå. Betäck mig hemliga i ditt tabernakel uti bedrövelsens tid och upphöj mig på den rätta hörnastenen så blir jag trygg och oförskräckt. Och om jag än vandrar i mörkrets dal ska mig dock ingen olycka förskräcka ty du herre är hos mig din käpp och stav trösta mig. Giv nåden att livet således sover det själens evinnerliga till dig vakar att jag dig alltid uti mitt hjärta bevarar och du min nådefulla gud uti min håg och sinne aldrig förgäten var. Bevara mig nådeliga ifrån alla skadliga drömmar ifrån allt oroligt vakande ifrån onödigt bekymmer ifrån skadliga tankar och ifrån allt oväl. Se o min gud under ditt nådefulla beskräma befaller vi oss med liv och själ samt med våra bröder och systrar med alla våra vänner och fränder som oss både hulda skyllde och kärkomna är. O trofaste gud vi är ju din händers verk och får till dina saliga bet. Betäck oss väl med din gudomliga godhet uti denna tillkommandenatt på alla sidor underbred oss din faderliga barmhärtighet så att vi både till liv

och själ ifrån all olycka och ofall nådeliga beskärmede bliva. Igenom jesus kristus din älskliga son vår frälsare amen.

Morgonsignelse

Jag prisar dig käre himmelske fader ditt heliga namn vill jag alltid upphöja ditt lov ska dagliga i min mun sväva min själ ska alltid fröjda sig över din gudomliga godhet. Ty du har mig uti denna natt ifrån all skada och farlighet både till liv och själ och ifrån fördärv den onde fienden faderliga uppehållit och nådligt bevarat. Om du icke vore min sköld o herre kunde mig otaligt mycket ont fördärva så att jag med livs sundhet icke förmå uppstå av sömnen. Därför tackar jag dig för denna din nådefulla godhet och ber dig av allt mitt hjärta min bön kommer tideliga för dig bittida söker jag dig och åkallar dig o helige fader bedjande att du mig med allt det mig tillkommer framdeles och nådeliga bevarar ifrån djävulens liv och välde ifrån synd skam olaster skada och fördärv och ifrån allt det ont är kom mig till hjälp i denna morgontimme med din gudomliga nåd efter det jag utan din välsignelse allsintet förmå. Hjälp att jag denna ganska dagen över alla mina gärningar kristliga begynner och saliga ändrar. Din heliga namn till pris och min nästa till gagn och goda. Bevara min själ och sinne förstånd förnuft och alla mina tankar med allt mitt görande och låtande så att djävulen mig ingalunda skadar. Beskräma mig ifrån den pest som om middagen fördärvar ifrån alla mina fiender andliga och lekamliga hemliga och uppenbara så att de mig med deras lister och illfundiga lycker med trolldom eller förgift med all deras makt och ondska aldrig skada må. O gud käre himmelska fader du är min hälsa och sannfärdiga beskärmede bevara mig ifrån all otuktig åsyn vänd ifrån mig alla onda lustar och all olovlig begärelse. Låt mig icke förföras uti slemmeri dryckenskap och okyskhet bevara mig för en oförstämd oblygt hjärta hjälp att jag utdriver det ögat som mig förarga vill o herre borttag ifrån mig allt det dig misshagar och mig skadligt är och giv mig allt det dig välbehagar och mig nyttigt är. På det jag dig i tron alltid kristliga tjänar och evinnerliga prissar. Se o min nådefulle gud jag begiver mig uti denna dag med liv och själ under din heliga vilja bered du mig dig själv till ett behagligt loffer. Låt min skröpliga och ofullkommliga tjänst vara dig tack och kärkommen i herren kristus jesus amen.

Tacksägelse till gud för förlösningen

O herre jesus kristus levandes guds son du som är faderns sanna beläte och härlighets sken varken skapt eller gjord utan din underlig födelse har alltid varit ifrån evighet här för än världen begyntes jämlikt med fadern uti lika majestät makt och härlighet. Jag tillber dig lovar prisar ärar och tackar dig för alla dina välgärningar. Synnerliga därför att du uti försagda tid efter ditt gudomliga råd och nådefulla löfte att maria den rena och kyska jungfru mänsklig natur anammat har mig arma eländiga förtappade och fördömda människa nådeliga uppsökt friat och frälst ifrån syndens dödens och djävulens välde icke med silver eller guld utan genom din hårda död och dyrbara blodsutgjutelse och allt sådant utav en brinnande kärlek och nådefull barmhärtighet förutan all min förtjänst eller värdighet. O min nådefulla gud omätligt stor är din kärlek emot människornas släkte i det du helige och rättfärdiga för oss ogudaktiga och orättfärdiga den skräckliga pinan och hårda döden så välvilliga och tåliga lidit har. Ty var finner man större kärlek än när en låter livet för sina vänner? Nu bevisar du oss en mycket större och överflödigare kärlek i det du sann människa född är då vi ännu syndare och dina fiender vore och har oss igenom din oskyldiga död fullkomliga offer med fadern försonat förbannelsen borttagen och hans rättfärdiga vrede stillat. Handskriften som emot oss var för lagens överträdelses skull har du genomstungit och fäst henne vid korsets galge d u har övervunnit och spolierat mörkrets furstar och väldiga och fört dem med all deras makt wapen och värjor uti stor triumf med dig i höjden. Därtill har du och med din glädjefulla uppståndelse ifrån de döda skänkt oss oskuld rättfärdighet själens salighet och evinnerligt liv mig och alla de som sig i tron stadiga däruppå förlåta. O trofaste frälsare gör mig delaktig av

din bittra pina och heliga blodsutgjutelse. Hjälp att jag aldrig missbrukar din salig död utan honom alltid gudliga betraktar värdiga betänker och därigenom undfår härlighetens krona och evinnerligt liv. Giv nåden att jag och här efter all min livstid över icke mig själv utan dig min nådefulla frälsare alltid troliga älskar du som dödens bittra galla med stort tålamod oss tillgoda så välvilliga lidit har och genom din heliga död all djävulens makt och välde väldiga övervunnit och uppå tredje dagen åter uppstånden är ifrån de döda igenom din gudomliga kraft och allsmäktighet mig och alla människor till salighet som sig med tron skadliga däruppå förlåta. O herre giv nåden att jag sammalunda ifrån synderna uppstår levandes var din egen blir och dig evinnerliga tjänar uti helighet och rättfärdighet både i detta timliga och uti det tillkommande evinnerliga livet. Du som med stor härlighet till himlen uppfaren är och sitter till faderns högra hand en allsmäktig herre och regerande konung ifrån evighet amen.

Om trons beständighet

O herre allsmäktige gud och ljusets fader hos vilken ingen förvandling är med ljuset och mörkret. Av dig nedsändes alla goda och fullkomliga gåvor till oss eländiga människor här på jorden. Dig åkallar jag o helige fader och ber av hjärtat ödmjukt medan tron icke står uti vår makt eller förmögenhet att du utav dina grundlösa